

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563.
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Živce na mesto

Cloveku, ki bi danes ne bil nervozen, bi družba očitala, da ni sodoben. Nervoznost ni danes snobizem, temveč produkt človeškega napredka, novega načina in hitrejšega ritma našega življenja, kakršnega nam je prinesla doba telefona in radia. Te moderne bolezni nismo znali parirati s primerno vzgojo in s spremembo načina življenja izven urada in tovarne. Naše živce sta pretresla še dva sporadična pojavi, in sicer vojna in gospodarska kriza. Z nervoznostjo je prišla nestrpnost. Nervozno in nestrpno opazujemo domače in mednarodno življenje. Po naših načrtih bi se moralo to razvijati hitreje in ker ga gledamo skozi naočnike bolesne nestrpnosti in subjektivnih želja, doživljamo razočaranja bodisi glede dogodkov doma, bodisi glede drugih po svetu. Morda nas prav ta tehnični napredek, ki bo človeštvu porušil vse meje in domneve, da narava ne skriva več tajnosti, do katere učenjakovo oko bi ne moglo prodreti, ter na drugi strani trda borba za goli obstanek v tej dobi materializma, tako oddaljujejo od »elementa« človeka, da tudi pri presojanju političnih dogodkov skoraj ne računamo več z njim, to je z njegovimi dobrimi in slabimi nagnjenji.

Nobena mednarodna konferenca ne uspe! Proč s frakarskimi diplomati, ki samo zapravljajo denar, na klin z državniki, ki varajo svet z utopističnimi načrti, samo da bi za temi krilatimi lažje zakrili egoistične namene svojih držav! Čemu Zeneva, Stresa ali London, ko so itak v Mandžuriji ostali gospodarji Japonci, ko se v Južni Ameriki še naprej koljejo, ko gospodarstvo v srednji Evropi nadalje propada!

Ni nam na tem, da bi diplomate in druge državnike branili, lahko pa rečemo, da je vendar drzno metati vse v en koš — danes je tako navada vse posplošiti —, med njimi so dobri in slabi, ljudje so pač! Mi bi radi žudežev od njih in mednarodnih konferenc, ker hočemo iz tega morečega ozračja, ki nam tare dušo in ubija telo; ne pomislimo pa, da ni mogoče uresničiti mednarodnega miru, ki je predpogoj gospodarske obnove, kar čez noč in na žudež način, kakor je dejal nekdo na katoliškem tednu v Zenevi. A priori ni mogoče odrekati dobre volje vsem državljanom, kajti vsaj eno je gotovo, da namreč vsak vsaj svoji domovini dobro hoče. In ako ji iskreno dobro hoče, potem jo zavestno ne bo gnil v propast, to je v vojno.

Ne pozabimo, da prihajajo odposlanci na mednarodne konference, obloženi z bremeni križev in težav svojih rojakov v domovini. Pri pogajanjih se lahko svobodno gibljejo samo v ozkem krogu. Na konferencah morajo braniti koristi svoje domovine, in te so zopet rezultante — ali bi vsaj morale biti — želja posameznih državljani. Logika nas dovede do zaključka, da je potrebno najprej ozdraviti življenje doma, v lastni državi, in sicer življenje posameznika, ali da pridemo na primer k vprašanju razorožitve, razorožiti se moramo najprej duhovno. Doma je treba ustvariti ugodna tla za mednarodne konference. Dokler bodo nekatere narode, n. pr. v Italiji in v zadnjem času tudi v Nemčiji, zadrževala teorije o nujnosti vojne in izvoljenosti človeških plemen, potem bo delo diplomatov v Zenevi brezupno; zato je poljski predlog za moralno razorožitev, ki se povsem strinja s krščanskimi načeli, tako velikega pomena.

In vendar ni Zeneva niti danes utopija, prav tako ne načrti za Panevropo, kakor niso bile brez koristi razne mednarodne konference! Prav v tem, da se predstavniki posameznih držav vedno bolj pogosto srečavajo, vidijo moške svetovnega obzorja veliko pridobitev današnjega časa. Preradi ugotovimo samo polov vsake konference, ne pomislimo pa, kaj bi bilo lahko danes, ko bi teh konference ne bilo, ko bi ne bilo Zveze narodov? Če je Zveza narodov tako brezpomembna, kakor navadno čuješ v kavarni, zakaj se je ne upajo zapustiti niti velike države in tudi tiste ne, ki so s tem korakom že tolikokrat grozile?

Ljudem ni dano, da bi delali žudeže. Zveza narodov, Panevropa, balkanska federacija so danes prav za prav šele ideje. V 14 letih ni bilo mogoče privaditi narodov, da bi se otresele starega pojma o suverenosti, ki živi, odkar obstoji pojem države, čeprav imajo za seboj strahotno preizkušnjo, zadnjo svetovno vojno, in tudi v prihodnjih 14 letih ne bo mogoče tega doseči. S tem pa še ni podan dokaz, da je ideja Zveze narodov neizvršljiva, da bi Zveza sploh ne mogla preprečiti vojne in da je skratka, odveč.

Poučno je, kako realno gleda Vatikan na po-vojna stremiljenja po tesnejšem sodelovanju med narodi, iz katerega so se rodili že konkretni načrti. Vatikan je te načrte vselej pozdravil, in sicer ne glede na to ali so prišli iz katoliških vrst ali ne. Da ne govorimo o Zvezi narodov, kateri vatičanski glasilo vedno posveča veliko pozornost, omenjamo samo, kolikšno nevoljo je »Osservatore Romano« zbudil pri fašistih zaradi opore, ki jo je dejal Briandovemu načrtu o Panevropi, in kako je pozdravil misel balkanske konfederacije. In prav te dni se fašistični tisk zopet razburja, češ, da je vatičansko glasilo odmerilo Herriotovemu govoru, pravi apoloģiji Zveze narodov, preveč prostora.

—ski.

„Oče tajfunov“

Pariz, 13. okt. AA. Tu je preminul oče Froc, član jezuitskega reda. Pokojnik je bil od 1.1892. ravnatelj šanghajskega observatorija. Na Daljnem vzhodu jeslovel kot »oče tajfunov« ali »oče, ki odvrta viharje«. Lani se je pa oče Froc vrnil v Francijo. Tedanji predsednik republike Doumer mu je izročil red častne legije zaradi zaslug, ki si jih je bil stekel za cerkev, znanost, človeštvo in Francijo.

Nov udarec ruskega diktatorja

Opozicija proti Stalinu izključena iz stranke

Moskva, 13. oktobra.

Vesti, da se je v Rusiji v zadnjem času zopet pojavila takozvana desničarska opozicija, ki je zasledovala namen, da strmoglaviti Stalina in spremeni gospodarsko politiko sovjetov v konservativnem smislu, so se izkazale kot resnične. Sovjetski tisk, ki je še pred enim mesecem te vesti označil kot izmišljotino evropskega kapitalizma, je 11. t. m. priobčil komunistične osrednje kontrolne komisije ruske komunistične stranke, datiran z 9. oktobrom, s katerim se naznanja izključitev 20 odličnih članov stranke, katerim načeljujeta Zinovjev in Kamenjev iz stranke, in se temu dostavlja obširna utemeljitev.

Kaj so „zagrešili“ opozicionalci

Komuniste pravi, da so ti člani skušali potom kontrarevolucionarne organizacije, ki da jo je organiziral že pred nekaj časom iz stranke izključen Rutin, strmoglaviti Stalina in stvoriti nelegalnim potom meščansko stranko kulakov (bivših premožnih kmetov), da spremeni kurz odločne socialistične politike, katero je začel Stalin. Navajajoč imena posameznih opozicionalcev, ki so bili sedaj disciplinirani, označuje komuniste enega kot »desničarskega oportuniste« drugega kot »strokista«, tretjega kot pristaša »sovjetski politiki sovražnega bloka« itd. Kot kolovodji te opozicije se označujeta kakor že rečeno, Zinovjev in Kamenjev, ki sta bila že pred leti izključena iz stranke in sta bila zopet sprejeta v stranko na 15. kongresu, ko sta izjavila da se bosta »popolnoma podvrgla volji in nazorom stranke«. Oba sta v komunistični stranki igrala veliko vlogo. Kamenjev je bil po smrti Ljlenina član triumvirata, ki je tedaj vodil Rusijo, potem pa je bil poslanik v Rimu in končno ljudski komisar za trgovino. Tretji najuglednejši član je Ugljanov, ki je zavzemal že zelo vidna mesta v sovjetski vladi in ki že dolgo časa pripada »desničarsko - oportunistični« opoziciji.

Njemu in še trem tovarišem je centralna komisija priznala pravico, da smejo čez leto dni zopet prositi za sprejem v stranko, ako bodo med tem spremenili svoje stališče v smislu Sta-

linove politike. Med vidnejšimi člani izključene opozicije so še Galkin, Sljepkov, Marecki in Ptašny, o katerih komuniste pravi, da so vsi že davno desničarji.

Vedno večji odpor

proti Stalinovi gospodarski politiki

Kaj je prav za prav najgloblji vzrok disciplinacije, strankin komuniste seveda ne pove. Resnica je ta, da se v Rusiji v vseh krogih prebivalstva vedno bolj okreplja opozicija proti kolektivnemu agrarnemu gospodarstvu, ki ga je začel Stalin in katero je do zdaj rodilo samo slabe posledice. Da se vsaj približno dosežejo številke petletke, je treba prisilnih naredb, ki sledijo druga drugi in ki grozijo celo s smrtno kaznjo, da se premaga odpor kmetov proti socializiranju kmetijstva, ki nalaga kmečkemu prebivalstvu samo ogromne žrtve v prid forsiranju industrializacije dežele. Na drugi strani pa trpi tudi delavstvo, ker radi pasivnega odpora kmetov proti kolektivizmu dan za dnem bolj peša prehrana mest. Opozicionalci so kritizirali tudi birokratizacijo in državni socializem ter delali na to, da bi se gospodarska politika sovjetov, kolikor se tiče kmetov, vrnila k osebnemu gospodarstvu na podlagi zadružništva. Opozicija pa je tudi kritizirala zunanjo politiko Stalina, kateremu očitajo prevelik oportunistem v tem oziru. Najhujša je seveda nejevolja proti brutalnemu regimentu Stalina, ki ga ljudstvo so-

vrahi tuči zaradi njegovega neruskega izvora. Proti Stalinu je bila opozicija močna tudi v rdeči armadi, kjer prevladuje kmečki element, in javna tajnost je, da je proti Stalinu tudi ljudski komisar za vojsko Vorosilov, ki se je pa zadnji čas, ko je videl, da je med strankinimi funkcionarji Stalin še vedno močno zasidran, umaknil v ozadje, in se intenzivno peša s strategičnim položajem na Daljnem vzhodu, da mu ni treba baviti se s skrajno nevarno noirranjo politiko sovjetov, ki človeka lahko stane glavo...

Upanje na svetovno revolucijo

Obenem, ko je izključila opozicijo, je centralna kontrolna komisija stranke sklenila politično izjavo, v kateri pravi, da se kapitalizem na zapadu nahaja v smrtnih krih in da bo njegovemu polomu sledila doba vojen in revolucij. Kar se tiče zunanje politike, izraža komunistična stranka Rusije nado, da bodo nemški komunisti razvijali čim večjo delavnost in provocirali v Nemčiji revolucionarni generalni štrajk, kar naj bi bil znak za svetovno revolucijo.

Zakaj Stalin noče vojske z Japonsko

Is povedanega je zdaj jasno razvidno, zakaj so Stalin tako zelo boji odločneje nastopiti proti imperialistični politiki Japonske v Mandžuriji, kljub temu, da so tam v nevarnosti važni interesi Rusije. Stalin se namreč dobro zaveda, da bi vojna z Japonci lahko imela iste pogubne posledice za njegov režim, kakor ga je svojčas imela vojna z Japonske za carizem. Iz tega pa je tudi razumljiva

globoka antipatija, ki jo ima do Stalina Vorosilov, ker je le-ta seveda pristaš odločnega nastopa proti japonski ekspanziji v Aziji.

Značilna pa je tudi primeroma mila kazen, ki je zadela opozicionalce. To dokazuje, da je opozicija v ljudstvu precej ukoreninjena in da se Stalin boji provocirati s krutimi odredbami še hujši odpor proti svoji diktaturi.

Londonski razgovori

London, 13. okt. tg. Herriot je snoči ob 11 dopel v London na kolodvor Viktorija, kjer so ga pričakovali MacDonald in njegova hči, zunanji minister sir John Simon, člani francoskega poslaništva in številni člani francoske kolonije. Sprejem je bil prav prišten.

London, 13. okt. tg. Herriot in MacDonald sta se sestala že zgodaj dopoldne. Herriot je naglašal smernico pogajanj tako, da Francija brez nadaljnjega prizna enakopravnost Nemčije, da pa ne pusti, da bi se iz tega izvajala pravica do zopetne oborožitve, ker bi s tem izgubila smisel ne samo razorožitvena konferenca, temveč tudi ideja razorožitve v statutu Zveze narodov. Opoldne je bila južna pri MacDonaldu, zvečer pa banket pri siru Johnu Simonu. Jutri bo kosilo na francoskem poslaništvu. K vsem tem prireditvam so pritegnili tudi ameriškega poslanika Normana Dawesa.

Angleški glasovi

London, 13. okt. AA. V angleških političnih krogih so pred prihodom Herriota poudarjali, da angleška vlada nima namena francoskemu premierju predložiti nikakega načrta. Po drugi strani pa je Herriot pred odhodom v London izjavil, da ne potuje v angleško prestolnico z namero, da sklene kaj definitivnega. Zato se sme reči, da imajo razgovori, ki se te dni vrše na Downingstreetu, bolj ali manj informativen značaj. Zdi se, da je to angleški vladi celo po godu; zakaj čeprav bi po eni strani hotela ustreči nemški zahtevi po enako-

pravnosti, pri tem pa ravnati v popolnem sporazumu s Francijo, ji je vendar dosti do tega, da Berlin in Rim ne bi mislila, da se zdaj vrše v Londonu razgovori, od katerih naj bi bili Nemčija in Italija izključeni.

Omeniti je treba, da je predsednik britanske vlade povabil na sejo ne samo zunanjega ministra Simona in državnega tajnika sira Roberta Vansittarda tudi druge visoke funkcionarje zunanjega ministrstva. Čeprav ni bilo na dopoldanski seji na francoski strani nobenega strokovnjaka, kaže navzočnost tajnika zunanjega ministrstva, da so na seji razpravljali tudi o tehnični strani problema.

Francoski tisk

Pariz, 13. okt. AA. Vsa pozornost listov je v trenutku, ko se začne francosko-angleški razgovori, obrnjena na London. Listi pa so precej rezervirani in zatrjujejo, da razen uvodnika v »Timesu« nimajo nikakih določnejših vesti iz Londona, da bi mogli presoditi tamkajšnjo situacijo.

Herriot je danes glede na Papnov govor, ki je vnovič naglasil nemške zahteve, proti konferenci štirih in je vprašanje, kakšno stališče bo glede na to zavzel MacDonald. Nekateri listi celo domnevajo, da je predsednik angleške vlade v tem pogledu že vezan.

Pertinax piše v listu »Echo de Paris«, da je dobil zagotovilo, da se Herriot ne bo dal zavesti v konferenco štirih in se izvaja v Chequers za konec tedna, kjer naj bi se srečal s von Neurathom.

Kam hoče Romunija

Novo izjave Titulescu

nejasnem o nadaljnjem razvoju stvari, obenem pa se pojavlja tudi nezadovoljstvo, ker se zavlčujejo pogajanja za pogodbo o nenapadanju med Poljsko, Romunijo in Francijo. Romunski poslanik v Varšavi, ki se je na zadnjem sestanku direktno pogajal z Litvinovom, je pred par dnevi odpotoval v Pariz, da informira Titulescu.

Po Papnovem govoru

Berlin, 13. okt. Z. Von Papen je danes dopoldne prispel v avtomobilu v Berlin. Snoči je v Monakovem obiskal še bivšega bavarskega prestolonaslednika Rupprehta. »Münchener Neueste Nachrichten« so zelo ugodno sprejeli govor državnega kancelerja in naglašajo, da ustavna osnova popolnoma odgovarja stališču, ki ga zastopa svobodna Bavarska. — »Frankischer Kurier« naziva von Papena borca za obnovo Nemčije, med tem ko drugi tisk izrablja to priliko za ostre napade proti nemškim narodnim socialistom. Tudi »Frankfurter Zeitung« so zelo zadovoljne s Papnovim govorom, zlasti radi tega, ker je obračunal z narodnimi socialisti, za merjajo mu le to, ker ni nikjer omenjal demokracije.

Verski boj v Mehiki

Mexico, 13. okt. AA. Poslanska zbornica je odstopila ustavnemu odboru v proučitev vprašanje, ali naj država izbere katoliške duhovnike in jim odvzame mehiško državljanstvo. Po tem načrtu bi bile cerkve izpremenjene v šole in telovadnice.

Odlikovanje

Belgrad, 13. oktobra. I. Dr. Anton Rogina, predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani v pokoju, je bil ob priliki upokojitve na lastno prošnjo odlikovan z redom Jugoslovanske krone druge stopnje.

Odhod nemškega poslanika

Belgrad, 13. oktobra. I. Pojutrišnjem se vrne v Belgrad doseđanji nemški poslanik na našem dvoru Ulrich von Hassel in bo prihodnji teden porabil predvsem za poslovične obiske pri svojih mnogoštevilnih prijateljih, ki si jih je bil tekom svojega službovanja v naši prestolici pridobil. Proti koncu tega meseca bo von Hassel odpotoval na svoje novo službeno mesto nemškega veleposlanika v Rimu. V sredo, 19. t. m. se bo od njega poslovilo tukajšnje Jugoslovansko-nemško društvo, ki mu bo za ta večer priredilo v zvezi s tukajšnjo nemško kolonijo velik poslovični banket v prostorih hotela »Srpski kralj«.

Pri trgovinskem ministru

Belgrad, 13. oktobra. AA. Minister za trgovino in industrijo je danes dopoldne ob 10 sprejel deputacije državne zveze izdelovalcev brezalkoholnih pijač. Ob pol 11 je sprejel zastopnike zveze avtobusnih podjetij kraljevine Jugoslavije.

Japonci začeli ofenzivo

Harbin, 13. okt. AA. Japonske čete so v krvavih bojih pobile kitajske neregularne oddelke in začele ofenzivo, ki ji je namen pokončiti kitajske oddelke na vsem mandžurskem ozemlju.

Amerika sili v Rusijo

London, 13. okt. AA. »Times« poroča: V New Yorku so se zbrali na konferenco, ki se je vršila pod pokroviteljstvom društva ameriških izvoznikov, vsi znanejši newyorški poslovni ljudje, kakih 200 po številu. Na konferenci so sklenili imenovati posebno komisijo, katere naloga bi bila poskrbeti za zvečanje trgovinske izmenjave med Rusijo in USA. Komisija bi morala izdelati načrt, po katerem bi izkupilek ruskega blaga v Ameriki služil za ustanovitev jamstvenega fonda za kredite, ki so jih ameriški producentje dovolili ruskim kupecem.

Dosedanja sovjetsko-ameriška izmenjava blaga je dosegla na leto 25 milijonov dolarjev. Upajo, da bi se lahko zvišala na 100 milijonov dolarjev za ameriški izvoz v Rusijo in na 25 milijonov dolarjev za ruski izvoz v Ameriko.

VOKA

Moralna razorožitev

Mednarodni katoliški teden

Poročilo našega ženevskega dopisnika.

Ženeva, 11. oktobra.

II.

Po obeh uvodnih predavanjih, katere sem na kratko rezumiral v svojem zadnjem dopisu, sta nastopila na govorniškem katedru dva velika učenjaka iz Družbe Jezusove, P. Munnynck in P. Yves de la Briere, oziroma samo eden, kajti prvi radi bolezn ni mogel priti in je njegov referat bil prečitán od magra Beaupina. Tema predavanja P. Munnyncka se glasi:

Dolžnost moralne razorožitve

Predmet je bil mojstrsko obdelan in videlo se je na poslušalcih, da mu sledijo z nedeljeno pozornostjo od začetka do konca. Moralna razorožitev je duševno stanje posameznega človeka, ki mora postati kolektivno stanje človeške skupnosti. V tem stanju je človek, oziroma vsa človeška skupnost pripravljena, da nadomesti silo in nasilje kot sredstvo za izravnavo pravice z orožjem duha. Zato pa moralna razorožitev ni neke vrste ponižujoče položaj, v katerem človeku primanjkuje druga bolj učinkovita sredstva, da pride do svoje pravice, ampak je najvišji stadij spoznanja, da je duh močnejši od gole materije. Vsakdo, kdor le malo misli, mora razumeti, da ni mogoče z materialnim orožjem in s fizično močjo reševati vprašanja pravice. Čeravno zveni to tako vsakdanje in tako samo po sebi razumljivo, se je vendarle posrečilo sodobni povzročiti in materialističnemu nagnjenju naše dobe, da je ustvarila med ljudmi neke vrste instinktivno razpoloženje, da se zgrabi za orožje, kadar je treba čuvati duhovne vrednote.

Moralna razorožitev torej predpostavlja dolgotrajno vzgojno delo pri vsaki posamezni duši, ki se mora prekrviniti s prepričanjem, da se morajo duhovne vrednote čuvati samo z orožjem duha. In kadar bo to spoznanje postalo kolektivno, lasti cele družbe in celega naroda, potem bo vsaka storjena krivica povzročila duševno reakcijo, ki bo zahtevala duhovna sredstva za vzpostavitev pravice. Ta vzgoja je lahko kratka. Toda v tem slučaju moramo začeti gledati v človeku nekaj drugega, kakor malenkostni košček velike družbene masinerije, na katerega ni treba jemati ozira. Kadar bomo vrnil človeku njegovo dostojanstvo in mu dali nazaj njegovo pravo vrednost, ki obstoji v tem, da vrši tukaj na zemlji božja dela, kadar se bomo povzpeli tako visoko, da človeka ne bomo več izpostavljali vojnim nevarnostim zaradi vsake malenkostne izključno zemeljske koristi ali avanture, potem bomo brž vzgojili človeški rod, ki bo moralno razorožen, ki bo nosil v srcu ljubezen, ker ljubezen je največje božje delo, ki ga mora človek vršiti v svojem življenju. Nadalje bo potrebno, da se nekoliko omeji nacionalizem, ki je postal dandanes čisto navadna pregrešna perversija pravega patriotizma.

Prav tako velik uspeh je imelo tudi predavanje P. Yves de la Biera, ki si je postavil nalogo, da razglablja pred ženevskimi državniiki nekaj

pravnih vidikov o moralni razorožitvi

Francoski učenjak je pod tem naslovom nameraval predvsem podčrtati veliko moralno odgovornost, ki jo nosita svetovni tisk in organizacija pri izoblikovanju javnega mnenja, ki ni ničesar drugega kakor točna slika razpoloženja človeških duš, ako jih gledamo v skupnosti. De la Biera je na sledeči duhoviti način natančno definiral to odgovornost: Vsakdo ima pravico, da razširja svojo misel potam tiska ali potam organizacij, katere si je v svrhu ustanovil. Toda vsakdo je tudi po pravici kaznovan, ako je s pomočjo tiska in organizacij razširjal ideje, ki nasprotujejo javni morali in javnemu redu. Toda v tem slučaju se ne kaznuje dejstvo, da se je nekaj natisnilo ali da se je ustanovila

organizacija, ampak samo protizakoniti rezultat, ki se je z razširjanjem tiska ali z delovanjem organizacije dosegel. To načelo bi bilo potrebno uveljaviti s stališča mednarodnega mira, kadarkoli bi se tisk ali organizacija spustili na polzka tla propagande proti javni morali in proti javnemu redu. Svoboda tiska in svoboda združevanja bi pri tem ne trpela prav nič. Govornik je nato s pomočjo nekaterih čisto konkretnih slučajev dokazal, kako se javno mnenje sistematično zastruplja in kako se s takim delovanjem naravnost onemogoča vsako prizadevanje resnih in iskreno miroljubnih državnikov, da ustvarijo pogoje za moralno in za materialno razorožitev.

Treje predavanje, ki je zelo splošno priznanje, je imel vseučiliški profesor iz Bonna dr. Platz, ki je govoril o

zaprekah moralne razorožitve

Odkar se je krščanski svet tekom 16. stoletja razdrobil, je nastopil nacionalizem kot nova odrešila vera, tako je začel učeni profesor iz Bonna. Nacionalizem je zrodil tisti politični mesianizem, ki uči, da ima vsak narod nalogo, da vodi in da nadvladuje vse druge. Za tem je prišla doba humanizma, ki je zagovarjala absolutizem in izobčevala vero vedno bolj iz javnega udejstvovanja, za njim revolucionarna doba, sirova, agresivna, in končno romantika, ki je oboževala narodni genij in skušala narode drug drugemu podrediti ali nadrediti po intenzivnosti njihovega genija. Vse to so zgodovinski vplivi, ki so pomagali izoblikovati našo dobo, naše mišljenje ter ustvarili tudi naše današnje nepravilke. Nevarnost dandanes je velika. Toda katolicizem se nevarnosti ne boji, on jih išče, da jih s svojimi načeli odstrani. V kolikor se je torej tekom zadnjih stoletij katoliški vpliv zanemarljal in celo vedoma in hote onemogočal, v toliko bo treba, ako hočemo priti do moralne razorožitve, z obratnim procesom s krščanskimi načeli prekrviniti družbo, da bo nehala izgubljati se v nasprotjih, ko je vendar po svoji naravi ustvarjena, da se ljubi.

Profesor Halecki od varšavske univerze je dal zelo koristne namige akademski mladini v izredno lepem predavanju o

vseučiliških in moralni razorožitvi

Ob priliki se bom še posebej vrnil na to najaktualnejše vprašanje naše dobe. Za danes samo nekaj površnih misli. Univerza je trdnjava visoke duševne kulture in ognjišče izčiščenega, poduhovljenega rodoljublja v vsakem posameznem narodu. Zato so univerze tudi poklicane, da iskreno iščejo sintezo vseh narodnih kultur in ona velika svetovna, mednarodna in nadnarodna načela, ki so sposobna, da narode približajo drug drugemu. Katoliške univerze imajo v tem pogledu še posebne naloge. One morajo v prvi vrsti dati zgled in se dvigniti do onega, danes še nekoliko pozabljenega ideala prošlosti, ko so vseučilišča bila obenem katoliška in mednarodna, kjer so se zbliževali duhovi raznih narodnosti, da v krščanstvu služijo velikim skupnim ciljem.

Poleg teh velikih referatov so se vršile še krajše kozerije, katerih so se udeležili vsi prisotni in katere so zaporedoma vodili de la Briere, dr. Platz in magr Beaupin.

Katoliški teden se je zaključil v velikanski dvorani Victoria Hall, kjer so nastopili še nekateri govorniki, ki so se v imenu velikih mednarodnih katoliških organizacij, kot so »Pax Romana«, Zveza ženskih društev in Zveza intelektualcev, udinjali velikemu pacifističnemu pokretu krščanstva, ki naj vodi do moralne razorožitve in tako najučinkovitejše pomaga prizadevanjem državnikov, da se ustoliči vendar enkrat »Kristusov mir v Kristusovem kraljestvu«.

V. J.

Voditelj lužiških Srbov umrl

V ponedeljek, dne 10. t. m. je umrl v Budišinu voditelj Lužiških Srbov dr. Arnošt Muka. Težko je zadela ta nenadna izguba malo bratsko družino na skrajnem severu in celokupno slovanstvo.

Približno dve uri zapadno od središča Lužic, od mesta Budišina, leži vas Veliki Wosjek. Tu je bil rojen 10. marca 1854, tam je dovršil tudi osnovno šolo in gimnazijo. Vseučiliške študije je pa opravil na univerzi v Lipskem in Jeni. Glavna predmeta sta mu bila klasična filologija in slavistika, doktorske izpite je naredil iz slavistike in bil najprej profesor v Žitavi, pozneje pa še v nekaterih drugih mestih, dokler ni stopil v pokoj in se ves posvetil delu za narod.

Lužiški Srbi žive sredi milijonskega nemškega naroda čisto za se. Kaj politično pomenijo, moramo razbrati, če primerjamo njihovo število s številom Nemcev, ki jih je krog 60 milijonov, med tem ko je Lužiških Srbov okrog 160—200 tisoč, kakor so sami zbrali statistiko, ali po nemški (uradni seveda) konaj 75.000, kakor so jih našli ob zadnjem ljudskem štetju. Če se hoče tako šibka družina vzdržati v sredi tujega naroda, mora imeti krepke voditelje, krog katerih se zbira.

In take voditelje so Lužiški Srbi imeli, odkar so se v začetku 19. stoletja narodno zbudili in zavedli. V njihovem duhu je delal tudi pokojni Muka. Po smrti velikega narodnega buditelja N. Arnošta Smolerja l. 1884 je prevzel vodstvo vsega narodnega dela. Organizacija je i sam izpopolnjeval, i dajal navodila drugim sodelavnikom, da so tudi v najtežavnejših časih vzdržali se kot samostojna družina.

Koncert ljubljanske Radio-postaje

Nekaj let imamo že svojo radijsko postajo, nekaj let se že po njej prenaša predvsem Slovenec tu in onstran meja, pa tudi poslušalec drugih narodnosti poleg snovi znanstvenega, političnega, trgovskega, zabavnega življenja tudi umetnost. In če se pri slednji omejimo predvsem na glasbo, moramo ugotoviti, da prav v tej nepregledni množini več ali manj vrednih koncertov leži zelo velik pomen za naše glasbeno življenje. Tukaj se namreč najbolj uveljavljati ali instruktivni ali pa tudi destruktiven vpliv na najširše plasti našega ljudstva. Vendar o koncertu, ki ga je poslušalo nekaj sto ljudi v glasbeni dvorani, poročajo vsi naši listi, dočim o koncertih, ki jih prenašajo po radiju in ki jih poslušajo tisoči in tisoči samo slovenskega ljudstva, ne bereš nikdar nikjer niti črke. — Res je, da dajemo to vrste glasbo reproducirano po stroju le posredno in, da se finee, ki jih občutijo pri glasbi v koncertnih dvoranah, tukaj zelo razgubijo; vendar to kritiki še ne izpodbijajo. Zato bom na tem mestu v razdobjih poročal vsaj o važnejših večernih koncertih, ki jih oddaja radijska postaja iz našega studija. Razume se, da bo kritika te vrste bolj ohlapna. Predvsem radi dejstva posrednega dojemanja; iz skušnje vemo, da n. pr. glas, ki v naravi zveni brezhibno, po radijskem prenosu izgubi na vrednosti, ali pa celo obratno; da igra veliko vlogo razdalja med mikrofonom in izvajateljem; da je pri prednašanju, kjer nastopi večji ansambl za pravilno ubranost velike važnosti pravo mesto posameznika itd. Poleg vsega tega pa otopi tudi oostrost kritike sporedno; pri množini koncertov, ki se dan za dnem vršijo, postane sestava programov res problematična, posebno, če naj bodo reproducirane predvsem slovenske skladbe. — Tako bodo ta poročila od prave kritike kljub pozitivnemu namenu precej oddaljena, kar pa je v soglasju s prednostjo, ki jo ima z ozirom na umetniško kvaliteto glasbe, reproducirana v koncertni dvorani, pred ono v radiju.

Povprečni presek teh večernih knocertov po kaže predvsem samospevne programe. Nastopajo operni, pa koncertni pevci, ki so deloma absolutni pevskih sol, deloma še njih gojenci. Zbori in orkestri nastopajo redkeje. — Da pri tem s tekočim mesečem, naj omenim najprej večer samospenov, ki jih je zapel g. Drago Zagar. Izbral je zanimiv spored: narodne pesmi treh močno različnih narodov, Francozov, Skandinavcev in Angležev. Dočim slone francoske na tipični romanski melodiki, a se od italijanskih ločijo po nekaki močnatosti, so skandinavske po svojem mol-durovem značaju bližje ruskim, a so v melodičnem postopu, ki ljubi kvintine in kvartne povratne skoke, popolnoma svojevrstne. Angleške so nam najbližje. Močno spominjajo na posvetne in cerkvene božične iz Riharjevih časov. — Zagarjev glas zveni v radiju dobro posebno v višjih legah, dočim je v nižini nekam trhel. Tudi prednašanje je pravilno in občuteno. — Za njim je isti večer pela gđ. Sokova. Pevka je prav gotovo še učenka glasbene šole; izdaja jo program, ki je šablonsko šolski. Hotela je pač pokazati svoj glas in smo res slišali prav prijetno petje. Je dosti muzikalna in zaveda čisto; vendar glas še ni izdelan. Na eni plati nagiba h koloraturnemu, a na drugi k dramskemu. Širokem petju. Treba se bo odločiti za eno ali drugo potem bo možen lep razvoj.

Večer za tem je nastopil pevski kvartet Glasbene Matice. Pokazal je Slomskovo glasbeno delo in zapel nekaj njegovih pesmi. Poleg teh pa preprostejši pesmi Nedveda, Ipavca, Deva in Mirka. Člani kvarteta imajo lepe glasove. V izvajanju pa so bile manjše hibe: prvi bas je preveč izstopal, prvi tenor je bil preslab. Tudi pojejo presunkovito in s tem zabrisujejo linijo; motivi, ki sestavljajo skladbo so premalo karakterizirani in ne izstopajo na mestih, kjer vodijo. — Za njimi sta gđ. Majdibeva in g. Banovec, oba pevca ljubljanske opere, zapela več opernih arij s spremljevanjem orkestra »Triglave«.

Po presledku večera, ko je bil prenos iz Varšave, smo v radiju slišali kratek koncert godbe na pihala »Sloge«. S te vrste ansamblom je križ. Po svoji sestavi je namenjen ulicam in trgov in še v koncertni dvorani ne zapusti pravega vtisa. Še slabši pa je pred mikrofonom. Ta je namreč za to vrsto instrumentov silno občutljiv in reprodukcija je redkokedaj dobra in čista. Zanimivo je, da se tu intonirane pogreške kažejo mnogo močnejše, kot sicer. — Omenjeni koncert je na tem šepal. Kljub resnemu delu, ki se je v izvajanju zrealil, vtis radi disoniranja ni bil dober.

Preteklo nedeljo se je v Unionski dvorani vršila proslava ob priliki 15-letnice smrti dr. Janeza Kreka. Prenašali so jo po radiju. Nastopilo je pevsko društvo »Ljubljana« in vojaški orkester. O tem je v časopisih izšlo posebno poročilo, zato tu preidem na pevski koncert g. Thierry-Kavénikove, ki je proslavi sledil. Ga. Thierryjeva je pevka, ki je v preteklem času nastopala tudi v inozemskih opernih gledališčih, v ljubljanskem pa v presledkih nastopa še danes. Tako je program, ki ga je odpela v radiju obstojal iz samih opernih arij v zelo pestri izbiri: dela skladateljev ruskega, češkega, nemškega, francoskega in italijanskega

žinica. Da bi zbudil narodno zavest, je uredil tudi narodni muzej z zgodovinskimi in etnografskim oddelkom.

Seveda je dr. Muka sodeloval tudi pri ustanovitvi in izgraditvi Lužiškega skola, ki je organizacija svoje vrste, kajti naslanja se kar najtesneje na ljudstvo, dela roko v roko z ljudskimi voditelji duhovniki in pomeni v kulturnem in narodnem oziru najtrdnjejšo organizacijo.

Dr. Muka je storil za svoje Lužičane tudi v znanjem svetu vse, kar je le mogel. Niti ene prilike ni zamudil, zlasti med svetovno vojno, da je ne bi izbral za zadinjene in osamosvojitve obeh Lužic, Dolnjih in Gornjih. Za to svoje delo je bil postavljen leta 1919. med drugimi tudi on pred sodišče zaradi protidržavnega dela.

Za svoje politično delo je iskal opore tudi v širokem zunanjem slovenskem svetu. Imel je stike v Rusiji, na Češkem in tudi pri nas v Jugoslaviji, posebej še v Ljubljani. Zal je dosegel vsled razmer le pičle politične uspehe.

Dr. Muka je pa bil morda še večji v učenosti kot v politiki. Znan je bil skoraj vsemu sodobnemu znanstvenemu svetu. Poleg nešteti znanstvenih del svetovnega slovesa je zlasti pomemben njegov besednjak srbskega jezika in njegovih narečij. Zaradi preobširnega znanja in svoje učenosti, kakor tudi za svoje izredne zasluge je bil imenovan za člana raznih akademij, tako naše v Beogradu in Zagrebu, češke v Pragi in ruske v Petrogradu.

Dragim Lužičanom želimo, da bi kar najbrže mogli preboleti bridko izgubo in jo nadomestiti, predobremu sinu svojega naroda pa — časten spomin!

naroda. — Pevka je glasovno še vedno na lepi višini.

Opera »Hlapec Jernej«, ki jo je uglašil po Cankarjevem besedilu moravsko nemški skladatelj Alfred Mahowsky, je 29. pr. m. doživela v našem opernem gledališču krstno predstavo. Pretekli terek pa jo je prenašal naš radio. O operi sami in o prvem izvajanju sem že posebej poročal. Pri prenosu ni bilo bistvenih sprememb.

Ce človek pregleda, kdo sodeluje pri teh radijskih koncertih, opazi, da so zaposleni predvsem slovenski domači umetniki — in prav je tako. Zelo ugodno pa je tudi dejstvo prenosov inozemskih radijskih postaj, ker je na ta način dana poslušalcem možnost slišati res kvaliteto glasbo, kot so jo že prej nudili prenosi s salzburskih slavnostnih iger, iz dunajske državne opere, ali v zadnjem času prenosi varšavske filharmonije, celo pariške državne opere itd. S tem je poslušalcem dana prilika spoznavati različne glasbene umetnine in njih pristno izvajanje, izpopolnjevanje znanje in okus; tako bodo zahteve napram domačim izvajajočim umetnikom rasle in naša glasbena umetnost se bo dvigala.

V. U.

Osebnosti

Belgrad, 13. okt. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje je sprejeta odločba o »državno šteto Cirila Gariusa, šefa lekarniške splošne državnobolnišnice v Ljubljani v 8. skupini. — Na državni tekstilni strokovni šoli v Kranju je imenovan za uradniškega pripravnika inž. Jakob Makar. — Na dvorazredni trgovski šoli v Celju pa za profesorja v 8. skupini uradniški pripravnik A. Lenasi.

Belgrad, 13. oktobra. l. Z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje je odlikovan Kamilo Majcen, tehnični višji pristav banske uprave v Zagrebu, z redom sv. Save V. stopnje Ivan Knez, tehnični zvanik pri okrajnem glavarstvu na Sušaku.

Na predlog zunanjega ministra so premeščeni s kraljevim ukazom Vasilije Protić, generalni konzul v Solunu, za svetnika v ministristvu zunanjih zadev, dosedanjí generalni konzul v Marsellu Branko Ačemović za generalnega konzula v Solunu, dosedanjí svetnik našega poslanstva v Varšavi dr. Ivo de Čuli v zunanje ministristvo. Istotako je poklican v zunanje ministristvo Ivan Kovačič, dosedanjí konzul 5. položajne skupine na generalnem konzulatu v Milanu. V glavno carinarstvo v Zagreb je premeščen iz oddelka pomočnika finančnega ministristva Branimir Randić, carinik na carinarnici v Mariboru. V glavno carinarstvo v Subotici je premeščen Miodrag Vuković, dosedaj pomožni carinik na carinarnici v Ljubljani.

Zaščita lesne industrije

Belgrad, 13. oktobra. AA. Minister za gozdove in rudnike je predpisal izpremenjeni pravilnik o izpremembi zakona o zaščiti zakona domače lesne industrije, ki je bil sprejet na podlagi člena 16 istega zakona in ki se glasi:

1. Izprememba pravilnika o izpremembi zakona o zaščiti domače lesne industrije z dne 10. februarja 1931, ki odreja, da smejo rezervacije trajati 10 let, računajoč od dneva odobrenja dogovora o rezervaciji, se razveljavljajo. Na mestu tega stopi vnovič v veljavo člen 9 pravilnika o izpremembi zakona o zaščiti domače lesne industrije z dne 29. avgusta 1929 št. 37.775. Na podlagi tega se smejo rezervacijski dogovori skleniti le tako, da trajajo rok najdalje do 31. maja 1932.

2. Ta izprememba stopi v veljavo, ko jo minister za gozdove in rudnike podpiše in se razglasi v »Službenih novinah«. Na podlagi teh izprememb pravilnika se bo 10 let rezervacije računalo od dneva uveljavitve zakona o zaščiti domače lesne industrije, ki je bil razglašen 31. maja 1929, in ne od dneva odobritve dogovora o rezervaciji.

Pospeševanje trgovine s Svico

Belgrad, 13. oktobra. AA. Včeraj se je vršila v Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine seja novoizvoljenega odbora za pospeševanje poljedelskih odnošajev s Svico. Odbor se je takole konstituiral:

Predsednik Miljutin Stanojević, predsednik trgovske zbornice in poslanec; podpredsednik Rudolf Segeli, član trvdke Segeli, člani: P. J. Klefiš, izvoznik iz Jagodine, Gjuro Predavić, izvoznik iz Zagreba, Branko Stanišić, izvoznik iz Beograda, E. Vajda, izvoznik iz Čakovca, Mihajlo Stojić, izvoznik iz Beograda, Mihajlo Frelih, izvoznik iz Beograda in inž. Mijodragović iz Beograda. Razen tega so odprta mesta za zastopnike trgovske, obrtne in industrijske zbornice v Zagrebu in zbornice za TOJ v Ljubljani.

Morilec Dimitrova aretiran

Leipzig, 13. okt. Z. Tukajšnja policija je na temelju opisa, ki ga je dobila od dunajske policije, prišla morilca Bolgara Dimitrova, ki je bil, kakor znano, pred kratkim časom umorjen v Gornji Avstriji. Morilec se piše Schürmer.

Barikade na Irskem

Delavstvo grozi s splošno stavko

Belfast, 13. okt. AA. Kakor se doznava, nameravajo v Belfast poslati cel polk vojaštv. V mestu je položaj spet napet in se neprestano ponavljajo manjši nemiri. Policiji se je sicer posrečilo povsod obnoviti red, vendar se doznava, da je na več krajih prišlo do plenjenja. Policija je morala poklicati ojačanja, tako da je zdaj na ulicah skupno več ko 3000 redarjev, ki ne dovolijo zbiranja ljudi. Dozdaj je aretiranih nad 70 demonstrantov.

Policija je prepričana, da so nemiri posledica komunistične propagande, toda dopisnik »Associated Press« pripominja, da bo sicer res, da ima komunizem svoj del krivde na teh neredih, toda prav tako so ti neredi posledica bede. Dopisnik pravi, da je obiskal več rodbin, ki imajo sicer lepo urejena stanovanja, a so prisiljene prodajati pohištvo, da si kupijo živila. Dopisnik opozarja na to, da je v Belfastu in okolici okoli 100.000 nezaposlenih delavcev.

Zvečer je prišlo na ulicah do streljanja. Demonstranti so hoteli opleniti tovarni avto, ki je vozil kruh. Policija jih je morala odgnati s pendreki. Pri tem je prišlo do tako resnih izgredov, da so redarji morali streljati in razpršiti množico. Več ljudi so prepeljali v bolnišnice. Policija je na več krajih podrla barikade, toda demonstranti so postavili nove.

Odkritja o nemški vojski

Paris, 13. okt. tg. »Matine« napoveduje, da bo francoski delegat Massigli radi nasprotstev v naziranjih z Američanom Wilsonom v podkomisiji razorožitvene konference za ugotovitev efektivnega stanja stoječih vojsk še danes prisližen, odpreti znane francoske dokumente o tajnem nemškem oboroževanju. Wilson je navajal, da so vse nemške policijske sile določene za vzdrževanje notranjega reda. Massigli pa hoče dokazati, da nemška Schupo in nemška vojska delujeta skupno, kar se je videlo tudi na jesenskih manevrih, ko je nastopila policija za obrambo Berlina. Ameriški delegaciji hočejo s tem odkritjem točno pokazati sedanjí koeficient agresivnih nemških sil. Ta korak Massiglia pa je smatrati obenem tudi za razbremenilno ofen-

zivo v korist Herriotovih pogajanj v Londonu. — »Echo de Paris« poroča, da hoče MacDonald prisiliti Herriota, da ostane do nedelje v Londonu, da se bo sestel še z nemškimi zunanjim ministrom, baronom Neurathom, ki ga bodo nemudoma povabili v London. Herriot pa se je branil in hoče točno v petek zvečer odpotovati. Vsi pariški listi izražajo bojazen, da ne bi MacDonald pregovoril Herriota, da bi Francija priznala načelo vojaške enakovrednosti. Desničarski listi zahtevajo, naj Herriot v obrambo proti temu odkrije dokumente o nemški tajni oborožitvi.

Dunajska vremenska napoved. Dosedanje milo vreme bo trajalo dalje. Bolj oblačno.

Revija našega prosvetnega dela

Občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani

Ljubljana, dne 13. oktobra.

Največja slovenska kulturna organizacija je danes polagala bilanco svojega enoletnega plodnosnega dela in si obenem zahtevala nove ideje in smernice za bodočnost. Porajena iz živne narodne potrebe in čistega idealizma, se je v teku svojega obstoja razvila v mogočno in nico naših narodnih kulturnih težnj in se tudi gospodarsko osamosvojila. Globoko v osrčje naše slovenske bitnosti so pognale njene korenine in rast ji je zdaj trdoživ kakor na gori hrast. Najtrši viharji so že šli čez njo in je niso upognili in še mnogo tršim viharjem bo kljubovala, dokler bo v njej toliko mladostnega ognja in žive tvornosti. Slovenskega naroda brez Prosvetne zveze si niti misliti ne moremo več.

Občni zbor Prosvetne zveze je otvoril njen zaslužni predsednik dr. Jakob Mohorič z iskrenimi pozdravi na vse člane in prijatelje in se ob enem zahvalil vsem, ki so tako pošteno pomagali v prid društva, prav posebno pa še onim dobrotnikom, ki so kolikor toliko pomagali, da se je Prosvetna zveza vzdržala. Poudarjal je, da je armada društev Prosvetne zveze kljub težki krizi, ki tudi njej ni prizanesla, ostala mogočna in zgladna. Po predlogu, naj se pošlje pokrovitelju Prosvetne zveze, kraljeviču Andreju udanostno brzojavka, je prešel na dnevni red in prosil tajnika V. Zora, naj poda tajniško poročilo.

Tajniško poročilo

Lz skrbno sestavljenega in izvršnega poročila tajnika Zora posnemamo nekaj glavnih misli.

Ljudsko izobraževalno delo Prosvetne zveze ima namen, izobraziti človeka, torej razviti njegove telesne zmožnosti, jih razvijati do dovršenosti, urediti njegov značaj ter odkriti skrite zaklade duhovnih dobrin. Mladini, ki raste, je nujno potrebno, da si utrjuje telo v zmernem sportu in gibanju na prostem. Treba pa je vedno bistriti tudi razum, da more prosto soditi o najvažnejših življenjskih vprašanjih. Ta razum pa mora voditi in obvladovati duhovno udejstvovanje pri poklicnem delu. Ena najvažnejših nalog pa je izoblikovanje značaja. To dosega voditelj društva na ta način, da prebuja speče sile v človeku, jih usmerja v pravo smer, pospešuje plemenita nagnjenja človeške osebnosti, odstranjuje pa plevel in trnje, ki sili na dan. Naše delo potemtakem ni posredovalnica za znanost, ni trenaža za sport, naše polje je cel človek, postavljen v vrtnice sedanjega časa, v dobo notranjih in zunanjih kriz.

Temu namenu se je skušala približati Prosvetna zveza in pri njej včlanjena društva pri svojem ljudsko izobraževalnem delu v zadnjem letu. V kolikor se je namen dosegel, bo mogoče vsaj deloma razbrati iz sledečih podatkov:

Obzor Prosvetne zveze je v 35 sejah reševal tekoče zadeve, priredil je več skupnih anket o sodobnih potrebah izobraževalnega dela. Trdil se je, da bi društva usmerila svoje delovanje tudi v socialno-karitativni smeri, ki danes najbolj kliče po odpomoci. Vsak kraj naše domovine ima svoje posebne potrebe, zato je nujno, da imajo društveni faktorji pred očmi domače razmere, tako gospodarske, socialne in kulturne, ter šele na podlagi teh odločajo o praktičnem društvenem delovanju. Društveno delo doseže uspeh le tamkaj, kjer je navezano na živeče razmere. Centrala sama je priredila v Ljubljani štiri večje proslave, to je 700 letnico sv. Antona, spominsko proslavo sv. Elizabete, Slomškovo in Krekovo proslavo. Poleg tega je priredila 22 prosvetnih večerov, katere je obiskalo nad 4000 meščanov. Priredila je socialni tečaj, narodno-obrambni, govorniški, maskerski in režijski. Poleg rednih publikacij »Vestnik«, »Društvenik«, »Mentorja« in »Koledarčica« je založila tudi dr. Justinovo brošuro »Zaščita proti strupenim plinom«. Na pobudo PZ je bilo iz te stroke 32 dobro obiskanih tečajev z omejenim predavanjem skoro po vseh večjih krajih dravske banovine. Pisarna je sprejela in odposlala 7132 dopisov, dalje 24 okrožnic v 4915 izvodih. Tudi letos smo zbrali lepo zbirko knjiž, revij in listov, pesmaric in raznih iger, katere smo poslali za Božič in Velikonoč v Francijo, v Belgijo, v Holandijo, v Nemčijo ter siromašnim družinom na Korosko.

Tudi razvoj filma je osrednja pisarna letos posvečala veliko pozornost. Osnovali smo v Zagrebu za vso državo katoliški filmski komite po vzorcu mednarodnega katoliškega filmskega odbora. Na osamosvojitve pri nas filmska produkcija zaenkrat seveda še ne more misliti. Zabeležiti moramo dejstvo, da so nekatera prosvetna društva svoje kinoobrate spreminila v zvočne. Za bodočo sezono si je PZ nabavila nekaj normalnih nemih filmov in pa lepo kolekcijo malih ozkih filmov za društvene aparate, kateri so se že tako spopolnili, da popolnoma zastopujejo za produkcijo v manjših dvoranih.

Potovalni odsek je po danih možnostih organiziral potovanje v Sveto deželo, v Dublin, v Dolomite in v Sarajevo. Manjših izletov po domači zemlji PZ ne organizira. Ter prepušča namenoma družinam, ki naj pospešujejo s temi izleti smisel za skupnost in dom, za spoznanje domovine ter širijo smisel in ljubezen do narave, domačega zemljepisja, rastlinstva in živalstva ter za domačo umetnost.

V poslovnem l. 1931—1932 je knjižnica PZ pomnožila svojo zbirko za 634 knjig, tako da šteje sedaj 10.705 knjig. V teku leta je bilo izposojenih 19.200 knjig. Knjižnica ima dalje naročenih lepo število revij in listov. Knjižnica ni prejela nobenih podpor in je torej navezana izključno le na podporo PZ. Ustreza popolnoma sodobni kulturno-pedagoški zahtevi ter odgovarja vsem religioznim in znanstvenim zahtevam. Knjižnica je obenem vzgojno žarišče za društvene knjižnice po deželi, kjer je živahno delovalo 132 knjižnic, katere imajo 52.170 knjig. Centralna knjižnica je prav tako na razpolago ljubljanskemu občinstvu kakor tudi obiskovalcem z dežele, ki si lahko izposodijo knjige tudi za daljšo dobo po pošti.

Kljub neugodnim razmeram sedanjega časa so prosvetna društva po naših župnijah tudi v poslovnem letu 1931—1932 dosegla dokaj lepih uspehov. Ljubljanska PZ šteje 236 prosvetnih oz. izobraževalnih društev. Na novo je bilo ustanovljenih 8 društev, oblast pa je razpustila 6 društev, delovanje pa je ustavila pri 9 društvih. Na podlagi poslane statistike imajo

ta društva 12.437 članov, med temi je 5872 moških in 6565 ženskih.

Radio-odsek PZ ima po statistiki od 1. septembra 7624 abonementov. Ako pomislimo, da jih je imel l. 1928 komaj 500, vidimo, da si tudi pri nas polagoma utira pot med široke plasti ljudstva. Radio je zrcalo našega sodobnega kulturnega življenja. Sleherni utrip domovine, vsako stvarjenje in gledanje, vse, kar diha domače življenje, domačo preteklost in sedanjost, pride do izraza v programu radio oddajne postaje.

Vse bolj se je kazala potreba, da se v prosvetna društva vpelje tudi stanovska izobrazna in kulturna. PZ se je doslej posrežilo izvesti rolna stanovsko organizacijo, to je fantovsko, dekliško in žensko. V prosvetnih društvih deluje okoli 150 fantovskih krožkov. Notranje delovanje teh oddelkov je odsevalo v fantovskih sestankih, ki so bili namenjeni pouku in zabavi ter ustvarjanju fantovske družine, v rednih odborovnih sejah, v sportnih urah, v predavanjih, igrat itd.

Zveza dekliških krožkov ima zdaj 710 članic. Statistika izkazuje 473 dekliških sestankov in 339 sportnih ur.

Slovenska krščanska ženska zveza je v poslovnem letu 1931-2 vršila svoje delo po dosegljivih načrtih. Skušala je iti na globoko in široko. Z mesečnimi okrožnicami je vršila podrobno delo, na sestankih se je obravnavala stvarina: strežba bolnikom. V pomladnih mesecih so se po društvih vršile zdravstvene tekme, in sicer teoretično in praktično. Na ta način se je izvečalo okrog 60 članic za prvo pomoč v sili. Od 1. aprila dalje posluje na glavnem kolodvoru v Ljubljani »Kolodvorski misijon«, ki ga je organizirala SKZZ. »Kolodvorski misijon« je mednarodna ustanova, ki ima namen skrbeti za varstvo potujočega ženstva, zlasti deklet, ki prihajajo v mesta iskat službe, in je nevarnost, da padejo v roke brezvestnim ljudem.

Kljub temu, da »Ljudski odsek« ne razpolaga več s svojim odrom v Ljubljani, je vzprijel osem predstav, in sicer na raznih podeželskih odrih. Garderoba se je izposodila 127 društvom, igre pa 408 društvom.

Na lanskem obnem zboru je PZ poverila skrb za narodno obrambo odborniku Etbinu Bojcu. Izdelal se je podrobni idejni načrt narodnostnega dela za prosvetna društva. Pred božičem je PZ priredila poseben tečaj za narodno obrambno delo v radiu. Tvarina, ki se je tu obravnavala, izide kmalu kot brošura. Naša narodna obramba se ne sme omejevat samo za skrb Slovencev za mejami, ampak je treba to delo izvajati bolj na široko in globoko. Prosvetna društva naj v ta namen v bodoči sezoni posvetijo več sestankov izključno našim mladim prečim narodnostnim vprašanjem. Treba je mladim kakor tudi ljudstvu približati narodnostne vrednote in jih narodno osveščiti. Problem našega naroda zahteva narodno zavedno generacijo. Šele tedaj, ko bomo sami dovolj narodno zavedni, bo naše delo za Slovence onstran meje res uspešno.

Pod okriljem PZ delujeta še dve gospodarski zadrugi, to je zadruga »Lastni dom« in »Radio zadruga« v Ljubljani. »Lastni dom« je zbral okoli 350.000 Din za Prosvetni dom v Ljubljani. Ta vsota pa še daleč ne zadostuje, zato bo moral premišljevati, kako priti do novih virov. Vse ljubljanske organizacije trpijo ravno zaradi tega, ker nima Ljubljana Prosvetnega doma, kjer bi imele te organizacije svoje prostore.

Tajniško poročilo je bilo sprejeto z enodušnim odobranjem.

Predsednik dr. Mohorič je nato prečital pismeno čestitko nadškofa dr. Jegliča, ki je bila prav tako sprejeta z velikim odobranjem.

Zborovanje slovenskih mesarjev in prekajevalcev

Izreden obisk zborovanja - Važne zahteve - Ustanovitev Zveze društev mesarjev za Dravsko banovino

Maribor, 13. oktobra.

Kriza ne prizanaša nobenemu stanu, pa je prisilila tudi naše mesarske obrtnike, da si iščejo najuspešnejšega izhoda v složenem nastopu in samopomoči. Iz te težnje se je porodila zamisel skupnega zborovanja vseh Združenih mesarjev iz dravske banovine, ki naj bi se vršilo v Mariboru. Načrt je naletel na najživahnejši odmev v krogih mesarskih obrtnikov in tako je prišlo do sinočnjega zborovanja, ki se je razvilo v pravo manifestacijo stanovske zavesti in podjetne pripravljenosti za združitev vseh sil v svrhu čim uspešnejšega nastopa. Priprave za sestanek mesarskih obrtnikov je vodil v Mariboru akcijski odbor, kateremu je predsedoval neumorni Franc Smodej, ob strani pa so mu stali izkušeni organizatorji mariborske mesarske obrti Franc Hohnec, sedanji predsednik Združenja Brezočnik in Fidler. Strokovni referati so se določili sporazumno z akcijskim odborom mesarskih zadrug v Ljubljani, odkoder so dospeli na zborovanje najodličnejši predstavniki mesarske obrti.

Zborovanje se je vršilo v dvorani hotela Zamore, ki se je izkazala za mnogo pretesno; saj se je udeležilo zborovanja nad 200 oseb. Važnost sestanka je še poudarila navzočnost odličnih predstavnikov mesta, oblasti, obrtnih in gospodarskih organizacij. Navzoča sta bila oba srezka glavarja, kot zastopnika občine mestni podžupan Rudolf Golouh in ravnatelj klavnice dr. Rojko, obrtni nadzornik Založnik, tajnik trgoveke zbornice Zagar, predsednik davčne uprave Merčun, zastopnik mestnega tržnega nadzorstva dr. Lužar, predsednik Okrožne zveze obrtnikov Bureš, profesor Vinarke šole Vojek, tajnik Senica in drugi. — Zborovalce je pozdravil v imenu prireditelne odbora Smodej; na njegov predlog je prevzel vodstvo zborovanja predsednik akcijskega odbora mesarskih zadrug Jakob Dimnik iz Ljubljane, ki je pristržno pozdravil navzoče predstavnike in zborovalce ter pozival tovariše na skupno strokovno delo. V imenu mestne občine je izrekel zborovalcem dobrodošlico podžupan Rudolf Golouh. Za njim je povzel besedo tajnik zbornice Zagar, ki je po pozdravu razvil nekatere pomembne misli o delu, ki čaka enujočo se Zvezo mesarskih zadrug. Opozarjal je na opasnost, ki izvira iz klavnice in prodaje mesa od strani kmetovalcev, na konkurenco speharjev, na potrebo zaščite pred eodnim preganjanjem, na visoko obdavčenje, kateremu so mesarji podvrženi ter na potrebo reforme davka na poslovni promet ter zagotavljanje mesarske obrtnike, da jim bo nudila zbornica vso podporo v njihovih prizadevanjih. V imenu okrožnega urada združenih obrtnih zadrug v Mariboru je izrekel pozdrave Bureš, nakar so bila prečtana

Poročilo blagajnika

Blagajnik PZ Bogo Pleničar je v svojem poročilu poudarjal, da so posledice ekonomskih težkoč, katere so se pojavile po vsem svetu, doteknile tudi PZ. Kljub vsem težkočam pa so se vendar našli zavodi, ki so na kakršenkoli način pomagali iz trenutnih zadreg, zato naj jim bo na tem mestu posebno izražena najlepša zahvala. Dohodki PZ v poslovnem letu 1931-2 znašajo 142.048,16 Din. Da je PZ s temi dohodki skrajno varčno in ekonomično gospodarila, dokazuje prva stran računa dohodkov in izdatkov, kjer je detajlirana celokupna režija PZ v minulem letu v istem znesku. Celotna slika bilance je primerna današnjim razmeram in zaenkrat še ne kaže znakov padca, zato je pričakovati, da bo, če se ne bo dvignila, vsaj ostala na tej višini in ohranila žilju PZ najpotrebnejša sredstva.

Volitev odbora

V odbor so bili soglasno izvoljeni: dr. Jakob Mohorič, Vinko Zor, dr. Miha Krek, dr. Joža Poganičnik, prof. Janko Mlakar, Fran Erjavec, Bogo Pleničar, Ludvik Puš in Etbin Bojc; dalje pregledniki: magr Viktor Steška, dekan Tomažič in župnik Jernej Hafner.

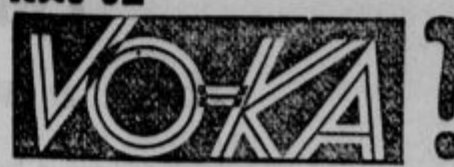
Slučainosti

Predsednik dr. Mohorič je prešel na poslednjo točko dnevnega reda, k slučajnostim. V prvi vrsti so zborovalci obravnavali stavljenе predloge. Razvila se je živahna, mestoma kar burna debata, v katero so posegli: duh, svetnik Škerbec, župnika Finžgar in Hafner, prof. N. Kuret, dr. Krek, magr Steška, Potokar in drugi. — Tako je duh, svetnik Škerbec zavzel stališče, da je treba ločiti organizatorno-gospodarski in strogo kulturni del v društvu. Zeli si več idejnih smernic in impulzov. Priporoča, naj se pritegne k delu mlajši rod, da pride več življenja in živahnosti v društvo. — Predsednik dr. Mohorič je odgovoril, da se pomanjkanje idejnosti v programu PZ pač ne more očitati. To dokazujejo razna predavanja v radiu in ciklus prosvetnih večerov. Kar se tiče mladih, pa je težko. Komaj pride in se malo uživi — pa je prestavljen kam drugam. — Potem je bilo načeto tudi poglavje o naših ljudskih odrih, za katere primanjkuje dobrih idejnih iger. — Prof. Niko Kuret je poudarjal, da bi moral biti občni zbor PZ nekaj slovenski kulturni parlament in da je PZ le preveč urad in aparat. — Predsednik dr. Mohorič se je odločno branil tega očitka in omenil, da je bilo PZ pred leti pač lahko, ko je ni še nič telesnega težilo. Danes pa ima PZ tudi svoje obveznosti. Tako so se misli in predlogi križali vseprek. Predsednik je svoja izvajanja zaključil z besedami, da smatra vso to debato zgolj kot apel na vse, naj pomanjkljivosti in vrzeli v društvu izpolnijo. Objubil je, da se bo odbor z vsemi predlogi in nasveti vestno baval.

Sprejeti so bili sledeči predlogi: 1. Nabavijo se slike dr. Kreka, katere naj se razobesijo po društvenih dvoranah. 2. Odbor PZ naj v važnih kulturnih zadevah skliče kulturne delavce na posvetovanje ter izdela idejni program in podrobno izvedbo načrte za razne akademije in društvene prireditve s točno idejno smerjo. 3. Izleti, katere prireja PZ, naj se tako uredi, da bodo dostopni vsem članom naših društev in ne le onim, ki ne občutijo denarne krize.

Občni zbor je bil ob pol 12 zaključen v najlepši harmoniji in v enotni volji za čim intenzivnejše kulturno in prosvetno delo med našim narodom.

KAJ JE

Nečuveno svetoskrunstvo

Ptuj, 13. oktobra.

Vso župnijo St. Janž na Dravskem polju je pretresla davi vest o svetoskrunstvu, ki so ga izvršili neznani zločinci na farnem pokopališču. Ko so šli ljudje zjutraj mimo pokopališča, se jim je nudil strahovit prizor. Nad 30 spomenikov in križev je ležalo prevrnjenih na tleh, razbitih, razdejanih in razvlečenih, kakor da so divjale na grobovih divje pošasti. Od vseh strani župnije so vreli v teku dneva ljudje skupaj gledati nezasišano divjaštvo ter dajali duška svojemu ogorčenju nad takim početjem. Obveščeni so bili tudi orožniki, ki so pričeli takoj z energično preiskavo, pri kateri jim pomagajo meščani vse župnije. Upati je, da krivci ne ostanejo nekažnovani. Divjaki, katerim ni niti poslednje bivališče človeka sveto, zaslužijo najostrejšo kazen.

Akrobat na enem kolesu

Lep sloves ima že g. Ivan Dobovšek, znani akrobat z Ježice, Lani je v družbi dveh svojih tovarišev nastopil v Ljubljani na vrvi, prav tako tudi v drugih mestih. Zatem je odšel po državi, kjer je največ nastopal s svojimi nenavadnimi akrobacijami na enem samem kolesu navadnega dvokolesa. Dobovšek je prišel tudi k nam v uredništvo in urednikom razkazal, kaj zna. S svojim kolesom je vozil po knjižnici, med stoli in stebri, delal ostre ovinkne in vse mogoče druge spretnosti, da ga je bilo res vredno gledati. Ko se je peljal čez zmajski most, pa vzel prednje kolo kar na rame, z zadnjim kolesom pa se je odpeljal proti Ježici. Seveda so ga ljudje gledali, kakor kakšno čudo.

Svoje spretnosti bo Dobovšek pokazal občinstvu drevi ob pol osmih na Kongresnem trgu. Družbo mu bo delal drugi akrobat z Ježice, g. Stane Snaj. Izvajala bosta vsake vrste spretnosti na enem in na dveh kolesih, ki ne bosta med seboj v zvezi, kar je še težje, kakor samo na zadnjem kolesu. Vabita tudi vse, ki se znajo voziti na enem kolesu, naj pridejo tekmoval, bo vsaj nekaj zabave! Dobovšek je tudi pripravljen učiti voziti se na enem kolesu. Kdor se zanima za to, se more brez zimo učiti pri Dobovšku.

Dobovšek in Snaj nastopita drevi, pa tudi v soboto in v nedeljo zvečer ob pol osmih. Zanimiva bo zlasti točka, kjer nastopi Dobovšek v prizoru »visokem tri in pol metra«. Občinstvo bo vsakakor imelo mnogo zabave in oba akrobata toplo priporočamo.

Borba z divjimi lovci

Ptuj, 13. oktobra.

Iz občinskega lovišča pri Sv. Marku niže Ptujja, ki ga ima v zakupu veleposretnik Stiger, so se v zadnjem času, zlasti v nočnih urah, slišali skrivnostni streli. Lovski čuvaj Toplak je takoj vedel pri čem je, zlasti pa, ker je na svojih pohodih skozi revir videval obstrlejeno perje. Včeraj pa je Toplak že v mraku in neopaženo splezal na drevo in prežal. Bila je tiha, svetla mesečna noč. Okrog pol 24 je začel iz neprevlelike razdalje zaporedoma več strelcov iz lovskih pušk. Brž jo je urezal v smer, odkoder so se še vedno v poslednjih slišali streli. Približal se je nočnim strelcem in divjim lovcom v toliko, da so ga opazili. Kakor bi trenili, so ga obsuli s strelci in ga obkolili. Toda Toplak ni izgubil prisotnosti duha, ampak je na strele odgovarjal s strelci. Divji lovci so se končno v strahu, da bi jih v svetli noči ne spoznali, umaknili in porazgubili v šumi na vse vetrove. Ko se je Toplak, ki je k sreči ostal nepoškodovan, napotil proti domu, je nedaleč od mesta spopada začel pritajeno stokanje; ko je pobil pogledal, je naletel na stokajočega ranjenega človeka, ki se je zvijal v bolečinah, poleg njega pa je ležal kup ustreljenih in zvezanih fazanov. V ranjencu je spoznal posestnika S. iz Bukovcev, ki je priznal lovsko tatvino in da je bil ranjen od Toplaka v nogo. Toplak je spravil ranjenca, ki ni mogel hoditi, na njegov dom, fazane in puško pa je zaplenil ter izročil oblasti. Orožniki so uvedli preiskavo, ker S. noče izdati drugih divjih lovcev.

ril zlasti po prekupčevalstvu, ki tlači cene živim navzdol, krivda pa se vali potem na mesarske obrtnike. Kritiziral je tudi nepravilne napake v časopisu. V debato so posegali nadalje še Rogelj iz Šostanja, ki je zahteval oblastveno pomoč proti sušmarstvu, Podlogar iz Trbovelj, Birtič iz Hrastrnika, Borovšek iz Litije, ki je predlagal, da se davek plača takoj po zakolu in da se enako obdavi tudi kmetске klavce, Smodej iz Maribora, Windischer, Rupert iz lga, na njihova izvajanja pa je odgovarjal srežki načelnik Makar. Po sprejetju resolucij in odposlanih vdanostnih brzojavkah kralju, trgovinskemu ministru in banu se je zborovanje zaključilo.

Sledila je skupna večerja. Danes dopoldne so se nadaljevala posvetovanja o ustanovitvi Zveze druženj, po obedu pa se je vršil izlet z avtobusi v pekarske gorice, kjer so si ogledali vinograde vinarske šole in bili nato gostje gostoljubnega gosp. Robiča iz Limbuša v njegovem vinogradu. V popoldanskih in večernih urah so se udeleženci kongresa razšli.

Ljubljana

Obisk v skladišču darov

Ljubljana, 13. oktobra.

Sredi nekaterih vojaških poslopij in barak na ljubljanskem polju je skrito tudi dolgo pritično poslopje, nekakšen majhen hangar ali velika zidana lopa: tu je skladišče ljubljanskega »Rdečega križa«. Obiski v tem skladišču so bolj redki — ali obično skladišče kdo od funkcionarjev »Rdečega križa« ali pa revni ljudje, ki dobe tu razne najpotrebnejše predmete. Prihodnje leto bo 50 let tega, kar je bilo skladišče dograjeno, že od l. 1891 pa ga z malimi presledki upravlja sedanji upravnik g. Anton Jagodič, ravnatelj v p. Obisk našega poročevalca v tem skladišču je veljal seveda temu gospodu, ki preživi skoraj ves svoj čas v tem skladišču. Sedaj, ko smo pred zimo, je namreč zelo važno vedeti, koliko so posamezne ustanove in društva pripravljena, da lajšajo veliko bedo, ki bo letošnjo zimo nedvomno še večja, kakor je bila kdaj prej v Ljubljani. Društvo »Rdeči križ« je za to akcijo pripravljalo že od maja meseca, ko je priredilo veliko javno zbirko obleke, obutve in drugih potrebnih predmetov med ljubljanskim prebivalstvom. G. Jagodič zato ni bil kar nič v zadregi, ko je dobil obisk. Ponosno je pokazal na veliko skladišče, založeno kakor kakšna velika trgovina z najrazličnejšo obleko, vse pa v najlepšem redu in lepo sortirano. Šele pri podrobnem ogledu se izkaže, da ta oblačila niso nova, tako skrbno so popravljena, očiščena in predelana. Vsa ta zaloge je prišla iz rok dobrih ljubljanskih prebivalcev, ki so jo raje darovali »Rdečemu križu«, kakor pa da bi jo prodali za nekaj grošev na starino ali pa za kakšnega suhega purana trgujočim Bosancem. Če bi našli v Ljubljani kakšnega nagega reveža, bi ga mogli v tem skladišču iz darov obleči od vrha do tal, ne bi prav nič manjkalo.

V moškem oddelku skladišča je g. upravnik Jagodič razkazoval razno obleko. Samo suknjen in površnikov je v zalogi 42. Vse so kar dobro ohranjene, ali pa vsaj skrbno popravljene. Vse veliko delo, ki je bilo potrebno s popravilom te moške in ženske obleke, so napravili kaznjenci moške kaznilnice.

Tu so celi kupi moških in deških cevljev. Iz vsake vrste usnja, od lahkih do gojzeric,

Kaj bo danes?

Drama: Zapra.

Opera: Zapra.

Union, verandna dvorana: I. prosvetni večer. Predavanje dr. Janka Brejca: »Moji spomini na Koroško«. Ob 20.

Nočno službo imata lekarni: Dr. Piccoli, Dunajska c. 6, in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

● Koroški je posvečen današnji prosvetni večer, ki bo ob osmih v verandni dvorani hotela Union. Za uvod zapoje kvartet slovenskih fantov venček koroških narodnih pesmic. Nato sledi predavanje dr. Janka Brejca: Moji spomini na Koroško. Nikakor ne smemo prezreti obletnice koroškega oblepiscita, zato vlijudno vabimo, da se cenjeno obdelništvo tega prosvetnega večera v obilnem številu udeleži. Vstopnice v predprodaji v Prosvetni zvezi, Miklošičeva 5. Sedeži 3 Din, stojnice 2 Din, dijaki 1 Din.

Če ti, prijatelj moj, bi vedel,
kako pri Slamiu nočoj
bom jaz okusne ribe jedel,
pa bi gotovo šel z menoj!

● Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani je priredilo 12. oktobra ogled uršulinske cerkve, križan in krakovske kapelice, v kateri je vzbudila posebno pozornost kamenita Madona iz konca 13. stoletja, še romansko pojmovana, vendar že z znaki prehoda v gotiko. Požrtvovalni msgr V. Steška je imel vodstvo in predavanje. Proti pričakovanju velik je bil odziv občinstva, dokaz, da so ogledi umetnostno-zgodovinskega društva vzbudili interes za našo umetnost v preteklosti. Letos na jesen so se vršili že trije ogledi v Ljubljani, prihodnji bo v sredo 19. oktobra. Sestanek pred frančiškansko cerkvijo ob 3 popoldne. Na sporedu sta frančiškanska in šentpeterska cerkev.

● Polžev pot reševanja vlog pri mestnem magistratu. Kaj pomaga vsa modernizacija mestne uprave, ki naj bi pospešila poslovanje posameznih uradov in vsa dobra volja gospoda župana, ki jo je imel s to preuredbo, če pa je stranka odvisna na

skupno nad dvesto parov. Moških in deških suknjencev je pripravljenih tudi nad dvesto, moških in deških hlač pa okoli 250. Seveda ne manjka tudi telovnikov, ki jih je prav tako 200 in celo 14 volnenih moških jopičev je tu. Dvesto mož in dečkov bi se moglo torej iz letošnje zaloge »Rdečega križa« prav lahko obleči in obuti. Moških nogavic je tu nad 400 parov in okoli 200 kosov perila. Raznih čepic in klobukov, celo en slannik je vmes, je tu nad 100, ovratnikov pa je največ: skoraj 800. Tudi za manšete je poskrbljeno, če si jih bo kakšen revež pozelel, celih 40 parov, prav tako je tu skoraj 50 parov gamaš — tudi usnjate so vmes, dalje nad 50 moških volnenih dokolenic in okoli 70 kravat. Nekdo pa je daroval spomladaj maja meseca »Rdečemu križu« celo dva para drsalok. Nemara bo društvo le osrečilo z njimi kakšnega dečka. Tu pa so še številni paketi za prav majhne dečke. V vsakem paketu je cela garnitura: jopica, srajca, nogavice, vrhnje in spodnje hlačke.

Prav tako dobro založen in opremljen, kakor moški oddelk, je tudi ženski. G. Jagodič seveda ne more sam upravljati še tega oddelka, zato pa mu pomaga njegova gospa, ki je skoraj vse podarjeno sama oprala in mnogo tudi sama popravila. Večino ženske obleke pa je še v Begunjah, kjer jo popravljajo tamkajšnje kaznjence. Okoli 400 popolnih garnitur obleke in perila bo potem na razpolago, ko pride obleka nazaj v Ljubljano. Samo ženskih in deških nogavic pa je nad 600.

Mnogo bede bo »Rdeči križ« s to zalogo olajšal v Ljubljani. Že sedaj, ko je zima pred vrati, prihajajo v pisarno »Rdečega križa« v Wolfovi ulici, razni prosilci za obleko. Pisarna jim obleko nakazuje in z nakazili prihajajo v skladišče, kjer jim jo izroči g. upravnik Jagodič. Vsak dan prihaja sedaj okoli 20 do 40 prosilcev in po večini »Rdeči križ« njih prošnjam tudi ustreže, ker so prosilci pač po večini res potrebni. Ne bo pa zima še dolgo trajala, ko bo to skladišče izpraznjeno. Beda bo tako velika, da ne bosta niti »Rdeči križ«, niti vsa druga dobrodelna društva v Ljubljani zmogla jo popolnoma omiliti. Kar bodo pa ta društva napravila, bo dobro in bo prišlo prav potrebnim, revnim ljudem.

milost in nemilost posameznih referentov, kdaj bo kdo rešil kako vlogo. To posebno občutijo mestni starostojenci, ki so postali pravi sotrpniki drugih starostojencev. Tako čakajo sedaj že na v popojitvenih dekretih zagotovljeno prevedbo po novi pragmatiki 1 leto in 4 mesece, na prošnje za prevedbo so morali čakati nad 10 mesecev, da so prejeli negativne rešitve. Na pritožbe proti tem negativnim rešitvam, ki so jih prizideali vpokojenci vložili potom mestnega magistrata na bansko upravo, sta potekla zopet 2 mesece, a magistrat jih še ni oddal na pristojno mesto. Na urgence, podane naravnost na bansko upravo, je ista s takojšnjo rešitvijo zahtevala predložitev pritožb, a do danes brez uspeha, dasi je potekel od tega tudi že cel mesec. Tako se danes niti nadzorstvena oblast več ne respektira. Omeniti je še, da je upravno sodišče v Celju, pritožbe, ki so jih nekateri temu sodišču izročili, rešilo v dobrih 14 dneh in dalo potrebna navodila za nadaljnje postopanje pritožnikov.

● Važno za vsakega hišnega posestnika in upravitelja hiš. Napoved zgradarine, ki se mora letos vlagati pri pristojni davčni upravi v času od 5. do 31. oktobra, dela marsikateremu vlagatelju nepotrebne skrbi. Knjižica, katero je spisal davčni kontrolor Lovro Novak: »Zgradarina« in jo založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani ter velja 25 Din, vsebuje poleg vzorcev za sestavo napovedi, prošnje za časosno, oziroma trajno davčno oprostitve z navedbo potrebnih prilog in kolkovin in drugih zakonitih določb. Knjižica bo marsikomu pomagala do zakonitih odbitkov, za katere do sedaj še vedel ni ali so trajne ali časovne davčne prostosti, za doseg katerih mu niso bili znani pogoji in formalnosti. Marsikoga je in bo še obvarovala zamudnih potov in zaslisanj in morda tudi občutnih kazni, ako bo knjižico temeljito prečital ter se po njej ravnal. Potrebne tiskovine se dobe v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

● Mestni klavnicar ljubljanski se bo v soboto 15. t. m. ob 15 prodajalo na prosti stojnici prašičje meso.

● Nočni napad na Galjevič. Kmalu po polnoči sta večerjaj zjutraj dva stražnika odvedla s stražnice na Dolenjski cesti pet pijanih postopavcev, ki so na križišču cest na Galjevič malo prej napadli dva moška in zahtevali od njiju denarja in

□ Za brezposelne mladince. Katoliška mladina priredi v nedeljo dne 16. t. m. s pričetkom ob 5 v Omladinskem domu, dobrodelno prireditev v korist brezposelnih mladincev. Najprej bo deklaracija, potem govor bogoslov. prof. dr. J. Jeraja o brezposelnosti, nakar se uprizaro ljudska igra »Materina ljubezen«, v 4 dejanjih, ki je že zadnjič žela med udeleženci tako lep uspeh.

□ Vode ni... Po večdnem deževju in idealno lepem jesenskem vremenu. V Mariboru je to. Ljudje se pritožujejo, da ni vode, zlasti pa so prizadeti stanovanjci v višjih nadstropjih. Z velikimi »vodnimi« problemi so zaposleni odločilni gospodje radi novih izvirkov: Smiklavž ali Studenci. Najbližji kakorkoli, do vode imajo ljudi pravico.

□ SK Maraton. Drevo ob pol 20 na Livadi sestane vsega članstva. Na sporedu dve sportni predavanji: po predavanjih izročitel klubove diplome klubskima pravokoma pri prvem pohorskem teku.

□ Dve avtomobilski nezgodi. Blizu Vogričeve vile v Selcih ob Dravi se je na podravski banovinski cesti zgodila dne 8. oktobra težja avtomobilska nesreča. Kmet Juderč iz Slemenja je gnil par volov, ki jih je kupil za rejo nekje pri Sv. Križu. V bližini Viltuža pridrvi za njim avto, vol je odskočil prestrašen nekoliko v stran in vozilo ga je zadelo tako nesrečno, da mu je popolnoma zdrobilo nogo ter ga tudi drugače hudo poškodovalo. Vola so morali na licu mesta zaklati. Avto je bil baje nekje od Mute v Dravski dolini. — Pri Kamnici pa je te dni neznan avtomobilist na ovinku pri posestvu Šolskih sester po strmini zavozil v železno obcestno ograjo, isto zrušil in zdrvel po zelo strmem pobočju v dolino na travnik. Kljub močnemu sunku ter nevarni vožnji po strmini je ostal avto še sposoben za vožnjo ter jo je z lastno močjo popihpal s travnika. Občina, oziroma cestna uprava tri radi podre ograje zahtoa škodo.

□ Izprememba posesti. Mestna hranilnica je prodala bivšo Šostaričovo hišo na Aleksandrovi cesti, gospej Tomšičevi.

□ 600 oseb se zanima za lesene hiše. Pripravljeni odbor za gradbo lesenih hiš v Mariboru je doslej prejel že nad 600 prijav interesentov za te hiše. Če si bo postavila lastno domovanje samo polovica od teh prijavljenih, pa bo za dolgo dobo konec stanovanjske krize v Mariboru. Samopomoč je pač najuspešnejše sredstvo proti stanovanjski druginji.

□ Čevljarski učni tečaj. Danes se začnejo v Mariboru predavanja strokovnega učitelja gospoda Steinmanna, iz čevljarskega prirojanja v 6-tedenskem tečaju, ki ga priredi na pobudo mariborske čevljarske obrtne zadruge obrtno-pospeševalni referat pri banski upravi. Udeležencev je prijavljenih 31, od tega večina iz Maribora, deloma pa iz bližnje in širše okolice, med drugimi iz Križevcev, Konjic, Jarenine in Ptujске gore. Predavanja se bodo vršila v deklinski meštanski šoli v Miklošičevi ulici; vsako sredo, četrtek, petek in soboto od 17 do 21.

□ Javna zahvala. Poveljstvo mariborskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva se najpripravišeje zahvaljuje vsem darovalcem, sodelavcem in onim, ki so posetili zadnjo trgatveno prireditev. Posebno zahvalo izreka onim, ki so

cigaret, češ, da so brezposelni in da se morajo poslužiti nasilja. Obema moškima so napadali tudi slekli s silo suknjica. Oba napadena sta napad prijavi tako stražnici, ki je napadalec kmalu izsledila. Trije od teh petih so bili sodišču ovađeni zaradi ropu.

● Tatvine na nebotičniku. Na zgradbi nebotičnika so odkrili več tatvin raznega elektrotehničnega orodja in materiala na škodo trdke Verbajs. Neznani tatovi so ukradli kompletno rezilno orodje za jekleno cev, razne cevi, precepe, antičronska stikala, ter drugo orodje. Trdka ima okoli 1500 Din škode.

● Tatvine v Ljubljani. V stanovanje Pavle Močnikove v Salendrovi ulici 6 se je zadnje dni splazil neznan tat in pokradel več zlatnine, tako dva zlata prstana, enega z navadnim kamenčkom, drugega pa z rubinom in z briljanti, dalje zlat obsek, zlato zapesnitico na perili, srebrno zapesnitico in še en zlat prstan z velikim temnomodrim kamnom in zlato ovratno verigo. Močnikova trpi nad 2000 Din škode. — Iz stanovanja Ane Sušnikove na Krekovem trgu 10 je neznan tat ukradel dva para moških hlač v vrednosti 600 Din. — Z dvorišča Mahrove hiše na Krekovem trgu pa je neznan tat odnesel 250 Din vreden dežni plašč, last Franca Ravnikarja.

● Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

se pri upravi, Miklošičeva c. 5, in stane za dijake letno 30 Din, za druge 40 Din.

NA JESENSKI UMETNIŠKI RAZSTAVI

Belgrad, 8. okt.

Nazadnje smo, hvala Bogu, doživeli, da so jesensko umetniško razstavo napolnili s svojimi deli izključno belgradski upodabljalci umetniki. Torej ni bila to pot dana prilika, da se zopet zapostavimo posamezna slovenska, pa tudi hrvaška dela, kot se je to dogajalo zadnja leta ravno na pomladanskih in jesenskih umetniških razstavah. Sivar je sama po sebi logična in popolnoma razumljiva. Ljubljanski slikar, katerikoli že, na pr. pošlje v Belgrad za jesensko razstavo nekaj platin, ki jih, če jih sprejme in aproba posebni žuri, aranžirji postavijo na mesto, na katero oni hočejo. Koliko okusa in pravičnosti se v tem pogledu pokazali, aem imel, žal, priliko videti v zadnjih letih nešteto krat. Slovenski slikar, ki je platna poslal, si seveda ne more privoščiti, da bi se popeljal v Belgrad in videl, kako je z njegovimi deli, koliko so jih razstavili, kje in kako. Tako se je zadnji čas uganjalo ravno v umetniškem paviljonu in posebej na pomladanskih in jesenskih razstavah, toliko osebne politike, da je bilo žalostno z ozirom »u gledat glas, ki bi ga ustanova kot je »Cvijeta Zuzorić morala uživati. Lekcije so bile to, ki vedejo človeka do logičnih zaključkov. Prvi pa je ta: da naj slovenski slikarji, ako jim gre za to, da belgradskemu, za umetnost zainteresiranemu občinstvu pokažejo, kaj morejo in znajo, nikoli več ne prisoje razstavljati v družbi z drugimi umetniki iz Zagreba, Belgrada, Sarajeva in drugih mest, ampak naj od časa do časa, kakor se bo pač pokazala prilika in potreba, prirede samostojno razstavo sodebne slovenske upodabljalčeve umetnosti. Na ta način bodo posamezna imena in pomembnejša dela res prišla do potrebne veljave, to pa radi tega, ker bomo razstavo uredili in slike oz. skulpture razporedili sami (slovenski umetniki), ne pa (kakor je bilo doslej prečesto s slovenskimi, in to kvalitativno visoko stoječimi deli) belgradski aranžirji, ki so so izkazali za pristranske. To je bilo treba že zdav-

Maribor

pripomogli, da je prireditev tako lepo uspela in dosegla moralen in materialen uspeh.

□ Shod stanovanjskih najemnikov. Dne 30. oktobra se bo vršil v Unionski dvorani, velik shod stanovanjskih najemnikov; istega dne se vrše slični shodi po celi državi, na katerih bodo najemniki zahtevali zakonsko zaščito.

□ Zakonska tragedija na Koroški cesti je našla večerjaj popoldne svoj zaključek s pogrebom mizarskega mojstra Viherja in njegove žene. Pogrebu je prisostvovala množica nad 2000 ljudi, udeležili so se ga pa vsi mizarski mojstri iz Maribora. Obe trupli sta bili položeni na mrtvaški oder v Pokopališki ulici, kjer ju je blagoslovil stolni župnik msgr. Umek. Viherja so pokopali na mestnem pokopališču, dočim so ženo takoj po blagoslovu naložili na mrtvaški prevoznik avto ter jo prepeljali v Gradec.

□ Brodovje splavov na Dravi. Odkar je Drava pa zadnjem deževju močno narasla ter omogoča hitrejšo in manj opasno plovbo, vlada na reki izredno živahen promet s splavi. Ob zatonu solnce se usidra v Pristanu po 10 in še več splavov, ki odplujejo zopet ob svitu dneva dalje. Ob večerih, ko žari gladina vode od ognjev, katere kurijo splavarji na splavih, da si skušajo večerjo, se zbira na mostu ob ograji množica ljudi ter opazuje lep prizor.

□ Smrt vojaka pod lokomotivo. Do strahovite nesreče je prišlo v noči na četrtek na pričetku železniškega mostu nad Pobrežko cesto. Kakor znano, je železniški most vojaško zastražen in na obeh koncih stoje dva stražniji. V stražnici na desnem bregu Drave je nastopil stražo ob 22. uri vojak 45. p. p. Izet Težulović, po rodu Albanez iz Makedonije. Na straži se je izprehajal ter zašel večkrat tudi na železniški tir. Radi šumenja narasle Drave pa je preslišal bližajočo se lokomotivo, ki je vozila iz kurilnice na glavni kolodvor ob tri četrti na 11. Lokomotiva je zgrabila vojaka, ko se je nahajal sredi tira ter ga podrla med tračnice pod kolesa. Stroj je vlekel nesrečno žrtev še kakih 50 korakov skoro do srede mosta, kjer je ostavil čisto raztrgano truplo, od katerega so ostali odrezani posamezni udje, sirta lobanja in razvlečen drob vzdolž proge, koder ga je lokomotiva vlekla. Ob slabi razsvetljavi na mostu, strojevodja ni opazil nesreče in tudi na kolodvoru niso radi teme videli krvavih sledov na lokomotivi. Šele ko je prišel razvodnik straže z izmenjo, je opazil, da ni Težulovića nikjer. Krvavi sledovi na progi in komadi telesa so ga takoj poučili o strašnem koncu vojaka. Hitro je bila obveščena obmejna policija in vojaško poveljstvo. Še tekot noči se je sestala na mestu nesreče komisija, ki je ugotovila dejansko stanje. Kose raztrganega trupla so pobrali ter jih v krsti prepeljali v mrtvašnico. Nesrečo je zakrivila očitna nepazljivost stražarja.

□ Smrt v fantevskem pretepu. V Vrtičah pri Zgornji Sv. Kungoti je prišlo v noči na četrtek med fanti do pretepa, ki je zahteval smrtno žrtev. Zjutraj so našli ljudje poleg banovinske ceste v bližini hiše posestnika Esnika, ležeče truplo pokojnega Franca Potrča iz Vrtič. Znaki na truplu so kazali nasilno smrt. Takoj so bili obveščeni orožniki, ki so podvzeli energično preiskavo. Trenutno še ni znano, kako je prišlo do usodnega pretepa in kdo vse je sodeloval. Iz Maribora je odšla večerjaj popoldne na lice mesta sodna komisija pod vodstvom preiskovalnega sodnika šs. Kramerja in zdravnika dr. Zorjana. Orožništvo je izvršilo, že nekaj aretacij.

□ Svojega sosedu usmrtil. V Hakovcih pri Beltinju je prišlo dne 10. t. m. med posestnikom Alojzjem Domitrom in 28-letnim posestniškim sinom Alojzom Petkom do usodnega spora. Domiter je zasadi nasprotniku žepni nož pod levo ključnico in ostrina je šla skozi srčne žile. Petek je v nekaj trenutkih izdihnil. Domitra so pa zaprli. Dejanje priznava, pravi pa, da ni imel namena nasprotnika usmrtiti.

□ Pri »Grafu« je živahno. Policija je nadaljevala z racijami po mariborskih nočnih lokalih in rezultat tega dela je, da se je znašlo v zaporih »Grafu« v Ključavničarski ulici, 19 nočnih ptik. Dobile so vsako po 10 dni policijskega zapora, po prestani kazni pa bodo izgnane iz mesta v domovinske občine.

□ Odprto pismo! se je izgubilo na naslov Franc Reiner, Miklošičeva ul. 2; najditelj se naproša, da ga proti nagradi vrne naslovniku.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 14. oktobra: Zapra.
Sobota, 15. oktobra ob 20: ZA NARODOV BLAGOR.
Red A.
Nedelja, 16. oktobra ob 20: TRIJE VASKI SVET-NIKI.

Kulturni obzornik

»MENTOR«

dijaki list. XX. letnik.

Naš ljubi znanec »Mentor« nastopa s prvim zvezkom (štev. 1.—2.) dvajseto leto svojega vzgojnega in zabavnega življenja. Zvest svojemu imenu in lepi tradiciji, se je tudi z novim šolskim letom redno in dostojno predstavil, da ga mora biti vesel vsakdo, ki ga dobi v roko. Le pogledaj ga! Na zunaj se ni izpremenil — ohranil je isto prijetno in čedno obliko, kakršno je imel lani. V notranjosti? Tisk je lepši in slik ima več. Kaj pa vsebina? Vsebina je tako raznovrstna, da mora zadovoljiti slehernega. Kdo ni težko pričakoval »Spominov« Janka Mlakarja, ki zna tako zabavno kramljati in pripovedovati? »Novi vladci«, ki so jo dobili v šesti, nam sijajno označuje svoje profesorje, med katerimi so tudi pomembni močje naše kulturne prošlosti, seznanj nas dalje z »Gospodom Tomazem«, ob katerem nam pokaže poleg drugega tudi začetke svojega planinskega navdušenja. Če n ebi prinašal »Mentor« nič drugega kot Mlakarja, bi se sploščalo, da se človek naroči nanj! — Drugi sestavek, ki je zlasti v začetku šolskega leta posebno važen, so »Navešči dijaku o duševnem delu«, ki jih je prevedel T. K. iz ugledne »Revue Belge de Pedagogie«. Pisateljeva izvajanja, oprta na izreke slavnih mož, so tako tehtna, da ne bo mogel nihče mimo njih — ne dijak in ne katerikoli vzgojitelj. — »Mentorjeve« zvesti sotrudniki profesor I. Dolence nas pelje letos »Na goro kraja Matjazac« in nam pripoveduje med potjo o »Kaplanu v Črni«, kaj vse je doživel v letih pred vojno, ko je tiščala nad nami nemška pest, ki je hotela uničiti vse, kar je bilo zavedno narodnega, in še o »Kmetu-kralju«, posestniku Mihelu pod Peco in njegovega sinu. Pripovedovanje je tako prijetno in zanimivo — tudi ilustrirano je — da kar težko čakamo, kdaj pride h kralju Matjaztu! — Obrnemo stran in zopet je naša misel na Koroškem, čeprav ni vesela. St. Petelin je začel približevati pod na-

slovom »Marširala legija koroška...« nekaj spominov iz leta 1919, ko so gimnazijci iz višjih razredov zapustili šolo in šli v koroško legijo. Prav je, da ostanajo tudi ti spomini iz onih let, ki bodo na »Mentorjevi« straneh pričali še poznim rodom o narodnem navdušenju mladine v usodnem času, ko je šlo za našo zemljo. Slika legionarjev v Radovljici je menda edina te vrste iz onih dni. — Joža Herfort, ki je znan čitateljem »Slovenca«, nam na svoj poseben način z besedo in risbami opisuje »Tetko« — lisico. Njegov sestavek bi pri uri prirodoznanja kar lepo poživil in izpopolnil pouk! — Nekaj posebnega je iz Ekesteinov »Obisk v karerju«, humoreska iz dijaškega življenja — kajpada iz davne prošlosti. Ob prvem poglavju, ki ga je posreženo ilustriral Marjan Gregelj — njegova je tudi uvodna vinjeta — se moramo že smejeti, kaj bo šele ob zapletu in višku, ki ga snuje osmošolce Rumpf? Heinzerling govori v idriškem narečju in ljubi še stare oblike, kar mu ne zamerimo, kakor tudi ne prevajalec, če se mu ni vse to točno in dosledno posrečilo, ker vemo, da se dialekti ne dajo kar tako transkribirati. — V naslednjem sestavku se je spomnil »Mentor« A. M. Slomška, ki je tako ljubil mladino. Dr. R. Kolarič približuje namreč jednat govor, ki ga je imel na šolski proslavi l. drž. realne gimnazije v Ljubljani 24. septembra. Tudi in spis krasi slika. — Med naštetimi sestavki so tudi tri pesmi: Lovrenčičevi lepi »Romarji«, Brnčičevo »Videnje« in Esenova »Gospodu moje Gorisček«. — Kakor je bogat prvi del lista, tako je zanimiv tudi njegov »Obzornik«, v katerem se seznanimo na petih straneh z novimi knjigami, na dveh straneh nam nudijo »Naši zapiski« zelo zanimive kulturne paberkice, »šola in dome« pa nas seznani z učnimi uspehi na naših srednjih šolah. »Pomenke« so to pot kratki, a zato bodo vzbudile več veselja pri mladih naročnikih »Zanke in uganke«, ki zaključujejo list.

Tak je prvi zvezek letošnjega »Mentorja«. Poročali smo obširneje o njem, ker zasluži, da mu posvetimo vsi od kraja, stari in mladi, največjo pozornost. Prav bi bilo, če bi se vsi, ki imajo kakorkoli opraviti z vzgojo mladine, naročili na ta naš najstarejši dijaški list in ga podprli, da bi od številke do številke še lepše uspeval. Naroča

naj približi. Sicer so pa mnogi od naših slikarjev, ki so imeli že čast razstavljati v Belgradu, to na svoji koži občutili. Toliko za uvodno besedo, predno preidem na prav kratko karakteristiko pete jesenske razstave v Umetniškem paviljonu.

V belgradskih umetniških krogih vlada zadnji čas zanimiva disharmonija in raztrganost. To vprašanje je pred tedni v »Slovenec« zelo objektivno obrazložil eden znanih srbskih slikarjev (posebej z ozirom na amsterdamsko razstavo, ki je pravkar odprta). »Oblike«, ki velja brez dvoma za najmočnejšo belgradsko umetniško skupino, n. pr. na letošnji jesenski razstavi sploh ni udeležen. Zato tudi ni čudno, če je razstava v marsičem prazna, malenkostna, malopomembna in slabo otvarja novo umetniško sezono. Bojkot »Oblike« je prišel ob pravem času in bo razčistil nezdravo ozračje, ki se že več sezon sem spušča na belgradsko umetniško življenje. Ob tej priliki naj omenim, da bo »Oblike« še v tej sezoni priredil sam razstavo, ali izven Umetniškega paviljona.

Vtis, ki ga daje letošnja jesenska razstava v primeri z onimi iz prejšnjih let, ni bogve kaj razveseljiv. Človeku se vsiljuje mnenje, da je ta umetniška razstava brez notranjega vzgona in umetniških tendenc, da je samo formalnost »Cvijete Zuzorić«, ki je hotela tudi letos v tem času razstavljati po že udomačenem naertu. Vendar nekaj najmlajših, doslej malo ali nič znanih umetnikov, daje letošnji jesenski razstavi vsaj deloma lepši in privlačnejši obraz. Razstavljenih je vsega sto slikarskih (39 inen) in 20 kiparskih del (6 umetnikov). Med slikarji bom omenil Danico Antić, Milana Butozana, Dorde Popovića, Ivana Radovića, Elzo Smit-Vilandrovo, Božidarja Stojadinovića (Jatagan mala, Belgrad), ki je dobil nagrado »Politike«, Jovo Petrović in Mihajla Petrova. Kiparski del je so razmeroma polnejši in enotnejši v izrazu. Tu so stara imena Tome Roksanovića in Sretna Stojanovića, ki sta pokazala res doberšen del svojih umetniških sposobnosti. Manj sugestivni so: Dejan Bogdanović, Dorde Petrović, Mihajlo in Milan Tankosić.

T. P.

Dnevna kronika

Opozorilo cenjenim inserentom

Oglasni oddelek „Slovenca“

sprejema tekom današnjega dne le še prav nujna, neodložljiva oglasna naročila. Ozirali se bomo predvsem na p. n. stalne inserente, ki doslej niso mogli oddati svojih naročil, pa vsekakor žele imeti primeren oglaš v nedeljski jubilejni izdaji »Slovenca«. V soboto se pa morejo sprejemati le še osmrtnice in mali oglasi.

Požar v Zg. Kašlju

Zg. Kašelj, 13. oktobra.

Komaj so se vaščani nekoliko oddahnili in amirili po nedavnih požarih v naši vasi, je danes zjutraj po 3 zbudili vaščane klice: goril goril! Pogorelo je gospodarsko poslopje Andreja Gostinčarja vulgo Borinca iz Zg. Kašlja. Pogorelec izdeluje tudi sirkove metle ter je bil ob času požara za trgovskimi posli. Poleg sene in velike množine sirka je zgorela tudi slamoreznica. Pogorelec je bil zavarovan prav za malo vsoto. Domači gasilci, ki imajo v neposredni bližini svojo shrambo, so bili takoj na licu mesta in so neumorno gasili ter preprečili, da se ni vnel hlev in sosedna poslopja. Nevarnost je bila velika, ker stoji posestvo sredi vasi. Kako je ogenj nastal se ne ve, sumijo pa, da je bilo zagnano.

Koledar

Petek, 14. oktobra: Kalist, papež; Just, škof. — Ščip ob 14.18. Herschel napoveduje veliko dežja.

Novi grobovi

† Kapela pri Radencih. Preteklo soboto smo pokopali g. Feliksa Mira, stavbenikovega sina. Pokojnik je prišel domov na okrevanje iz Skopja, kjer je služil vojaški rok, vendar pa je teden dni po svoji vrnitvi umrl na posledicah malarije. Stevilni prijatelji so spremlili prižubljenega mladeniča na njegovi zadnji poti. Lahka mu domača zemlja!

Osebnosti

— Srebrna poroka. Sanitetni referent dravske divizijske oblasti v Ljubljani san. podpolkovnik g. dr. Ljubo Debeljak in njegova soproga gospa Gilda obhajata danes lepo svečano srebrno poroko v najhujšem družinskem krogu. Med sv. mašo zjutraj ob 7 v karmeličanski cerkvi na Selu pri Ljubljani bosta jubilarca ponovno blagoslovljena. Ugodna srebrnoročencema želimo, da bi ju Bog še dolgo vrsto let ohranil v zdravju, sreči in zadovoljnosti!

— Poroka. V Jarenini se je v ponedeljek, dne 10. oktobra vršila poroka Krena Franca, sina župana gosp. Krena Alojzija iz Plavca pri Svečini, z Džozg Antono, hčerko posestnika in cerkvenega ključarja v Vajgju pri Jarenini. Poroka je mladi par gosp. kanonik in dekan Josip Čizek, Novoporočencema obilo sreče!

Izmed najboljšega - najboljša!

Zevdici, hors d'oeuvri, južine, vino, pivo, likerji, slaščice itd. Aranzmaji za čajanke, godovanja in domače zabave. Automatični buffet RIO Selenburgova 4. Tel. 28-63

Ostale vesti

— Za cerkveno dobro urejeno slovensko naselbino v Franciji iščemo misijonarja, ki bi hotel tja vsaj za nekaj let. — Družba sv. Rafaela.

— Einspieler — Maternik. V nedeljski prilogi »Slovenca«, dne 9. oktobra 1932 piše dr. Fran Mušič v opombi, str. 9: »Einspielerje so se prvotno pisali »Maternike«. Ta prevod je pravilen. Samo da je dotični župnik v Svečah v pomembni dobi pred 1848, ki je prečrta staro pristno slovensko ime »Maternike«, v naglici ali v kratkovidnosti napisal »Einspieler« namesto »Einspiener«. Bili so namreč sedanji Einspielerji nekdanji tkalci, kakor jih je bilo včasih na vsaki vasi po dva ali trije. In tisti vokal, katerega gonita tkalčevi roki skozi napete niti, je imel prej v Rožni dolini ime: maternik (tudi maternica), ker iz njega pride počezna nit, ki rodi prti. Rokodelcem, ki so izdelovali maternike so rekali tudi maternik. In Nemci pravijo temu orodju: Einspiener. Sliši se pa tudi ime: Einspieler. Naj so tudi v tisti dobi napravljali »Orešnike« v »Nufbau-merje«, »Dvornike« v »Mairhoferje« ali »Mairhoferje« itd.

— Blagoslovitev koč na Rošci je preložena na nedeljo, dne 16. oktobra in se vrši ob vsakem vremenu. Blagoslov bo ob 11 dopoldne.

— Spominsko proslavo 15 letnice smrti dr. Jan. Ev. Kreka priredi Prosvetno društvo na Breznici v nedeljo, dne 16. oktobra 1932 točno ob sedmih zvečer. Na sporedu je med drugim tudi dr. Krekova igra: »Tri sestre«.

— Muhasta narava. G. Franjo Tičar z Jesenic nam je poslal lep cvet hruske, ki cvete na vrtu g. dr. Schwaba na Jesenicah. — G. Janec Soklič, posestnik na Selu pri Bledu pa nam sporoča, da na njegovem sadnem vrtu sedaj cveto jabolka kakor spomladi.

— Opozorilo hišnim lastnikom! Davčne uprave pozivajo sedaj hišne posestnike, da vložijo v času od 1. do 30. oktobra prijave dohodkov od zgradb v svrhu odmere davka za prihodnje leto. Pri tem naznanjajo davčne uprave v svojih pozivih, da je po zakonu o neposrednih davkih (čl. 34) mero-dajna za odmero hišnega davka za prihodnje leto vedno ona najemnika, ki je dogovorjena ob času poziva. Iz tega sledi, da event. spremembe ali poznejše znižanje najemnin med letom niso mero-dajne za odmero davkov. Vsak hišni lastnik mora priznati, da najemnine z ozirom na vedno težji položaj stanovanjskih najemnikov ne bodo mogle ostati na sedanji višini. Vseposplošno gibanje stanovanjskih najemnikov po celi državi, za znižanje najemnin, njih močna in enotna organizacija, ki z vsakim dnem narašča, kakor tudi vedno težji go-podarski položaj vseh slojev, vse to bo moralo doseči svoj cilj, to je znižanje najemnin stanovanj, lokalov in poslovnih prostorov. Da tiste hišne last-nike, ki imajo srce za svoje najemnike, obvaruje-mo pred slodo, katero bi morali utrpeti, v slu-čaju, da bodo znižali najemnine med letom, jim svetujemo naj iste znižajo pravočasno, ker s tem

razbremenijo svoje najemnike, ki se sedaj ob času nastopajoče zime nahajajo v najtežjem položaju, in tudi sami sebe. — Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani.

— Zrtev trgatevne veselja. V Halozah se je pripetila v četrti strahovita nesreča. Po starem običaju so za časa trgatev streljali iz možnarja. Tako tudi letos odmevaljo Slovenske gorice od možnarjevih strelcev. Pri takem streljanju je prišlo do usodne nesreče. Nadzornik brzojava državnih železnic Franc Salamun, ki je bil dolga leta uslužben v Ptuj ter šele nedavno premeščen v Čakovec, je prišel domov na trgatve. Prisostvoval je streljanju iz možnarja, pri čemer pa je možnar raz-neslo in Salamun je eksplozija strahovito razme-sarila. Odtrgala mu je levo roko popolnoma od telesa, desno pa razbila, da je le še viesa na koži. Eno oko se mu je takoj izlilo, drugo pa je tudi tako poškodovano, da bo ob vid. Tudi obraz in telo mu je precej poškodovano. Pomilovanja vrednega pone-srečenca so prepeljali v bolnišnico v Ormož.

— Pod avtom. Do usodne nesreče je prišlo več-raj na cesti med Ptujem in Sv. Urbanom. V bližini Rogoznice se je vozil po cesti s konjsko vprego Martin Koren, za njim pa je prihitel tovorni avto posestnika Perneka od Sv. Vidu pri Ptuj. V trenu-tu, ko je avto hotel voznika prehiteti, je sled-nji, ki je očitno prestrašen opomintevalne znake, skočil z voza, da bi pobral bič. Skočil pa je narav-nost pred avto, ki ga je zagrabil in vrge pod ko-lesje. Obležal je na mestu z nevarnimi hudimi po-škodbami. Nevarnostnega so z istim avtomobilom prepeljali v bolnišnico, kjer se še ni zavedel.

Slatinske tablete za
hujšanje odstranijo vso pre-
obilno toščo in Vas napravijo
vitke, mladostne in lepe.
Apoteka BAHOVEC, Ljubljana

— Zaradi izgubljene pravde v smrt. Obesil se je 11. t. m. Božnar Franc iz Slavčevih št. 17 pri Mokronogu. Izgubil je neko pravdo in to ga je tako potrla, da si je vzel življenje.

— Ciklon nad Šibenikom in okolice. Iz Šibe-nika poročajo o strašnem ciklonu, ki je v tork popoldne razsajal nad mestom in okolico. Ze kmalu po 3 popoldne so se nad Šibenikom pojavili težki oblaki, ki so nenadno odprli svoje zatvorske in za-čelo je liti tako silno, da so bile šibeniške ulice naenkrat poplavljene in je voda začela prodirati v kleti in nizka stanovanja. Naliv je spremljal hud ciklon, ki je ruval hraste, pustošil sadovnjake in odnašal hišne strehe. V pristanišču je ciklon pre-vrnil tri ribiške ladje, ki so bile polne ljudi. Te so rešili mornarji s »Kraljice Marije«. Ciklon je najbolj razsajal v okolici, kjer je porušil tudi par hiše. Na vse to pa je prišla še toča, ki je pobila vinograde, kateri še niso bili obrani.

— Pri zastrupljenih, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfin, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi nava-jajo, da pri zastrupljenih s svincom »Franz-Josef« voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Hudo neurje nad Heregovino. V četrtke popoldne je nad Heregovino divjalo hudo neurje, med katerim se je vsipala tudi toča, ki je na ne-katerih krajih pokrila tla do pol metra na debelo. Toči in silnemu naliwu se je pridružil še silovit orkan, ki je ruval drevesa in podiral koozole. Na postaji Sijekovac je orkan prevrnil šest tovornih vagonov vlaka, pri čemer sta bila ranjena dva železničarja. Orkan je divjal polni dve uri.

— Da reši mater in sestro, ubil slaboumnega očeta. V vasi Dragoviču v pakraškem okraju se je te dni odigrala žalostna družinska drama. 56letni posestnik Nikola Grašar, ki se je že večkrat zdra-vil v umobolnici, je bil svoji družini v veliko nad-lego. Zlasti ni dal miru svojemu sinu Stojanu, ki je nedavno odslužil vojaške. V soboto zvečer se je prišel umobolni Nikola zopet razsajati. Stojan se ni zmenil za njo, pač pa je iz vrat njegove sobe iz-rval ključko, da ne bi mogel oni ven. Umobolni oče pa je prišel razbijati po vratih, nakar sta mati in hči začeli prigravljati Stojanu, naj mu odpre. Stojan je odprl vrata. Tedaj pa je planil iz sobe Nikola z nožem v roki nad Stojana. Mati in hči sta slednjega potisnili ven na dvorišče in zaklenili za njim vrata. Tedaj pa je razjarjeni možki navalil z nožem na obe ženski. Stojan je, videč skozi okno, da sta mati in sestra v življenjski nevarnosti, po-iskal puško in z enim samim strelom ubil očeta. Stojan se je sam javil sodišču.

Naznanila

Vijolinist Viher Miran. Na lanskem novinar-skem koncertu je imelo ljubljansko občinstvo pri-krat priliko slišati mladega, izredno nadarjenega vijolinista Mirana Viherja. Njegov prvi nastop v našem mestu je imel v vsakem oziru velik uspeh. Lahko bi ga imenovali našega čudežnega dekca. Viher Miran je gojenec celjske Glasbene Matice, kjer uživa vijolinisti pouk pri ravnatelju g. Karlu Sancinu. Sancinova zasluga je, da nam je odkril mladega vijolinista ter ga s svojo veliko pedagoško sposobnostjo v nekaj letih izobrazil, da more z ve-likim uspehom izvajati zelo težke vijoliniske kon-certne komade. Na nedeljskem ljudskem koncertu bo igral mladi Miran Viher dve skladbi s spremlje-vanjem simfoničnega orkestra in sicer Bachov vi-jolinisti koncert v a-molu in Vieuxtempsova ba-lado in romanco. Poleg omenjenih dveh točk, ki jih igra solist Miran Viher, izvajata pomnoženi oper-ni orkester še dela znamenitih skladateljev: Mo-zarta, Schuberta in Masseneta. Od Mozarta se iz-vajata predigra k operi Figarova svatba. Od Schu-berta njegova nedovršena simfonija v dveh stav-kih, od Masseneta pa suita Scenes pittoresques. Vse skladbe, ki se izvajajo na prvem ljudskem sim-phoničnem koncertu letošnje sezone, so vzete iz svetovnega koncertnega repertoarja. Dirigent ka-pelnik Anton Neffat in naš izvrstni in za kon-certo življenje v našem mestu velezaslužni operni orkester pa nam jamčita, da bo koncert na visoki umetniški stopnji. Cene so izredno nizke sedeži se dobe od 6 do 20 Din, stojišča pa po 4 Din. Pred-prodaja je v knjigarni Glasbene Matice; začetek koncerta v nedeljo 16. t. m. točno ob 11 v Union-ski dvorani.

Celje

» Teharski plemiči na celjskem odru. V soboto dne 13. t. m. ob 8 zvečer in v nedeljo, dne 16. oktobra ob pol 4 popoldne prirede Krekovi popolnoma predelano ljudsko igro s prologom v petih dejanjih »Mlinarjev Janez«.

» Gostovanje članov mariborskega gledališča v Celju. V sredo zvečer so gostovali člani mariborskega gledališča v Celju s Cankarjevo komedijo »Za narodov blagor«. Igralci so pri-pravili Celjanom lep večer, kar je dokazalo občinstvo z burnimi aplavzi, ko je po vsaki sceni klicalo igralce na oder. Dvorana je bila zelodobre zasedena, nabito polno je bilo di-jasko stojišče, pač pa so bile popolnoma prazne lože v prvem nadstropju. Igra je dokaz, da kljub težkim časom v katerih živimo, občinstvo še vedno dobi časa in denarja za resno umetniško delo. Želimo, da bi zopet kmalu imeli priliko videti poklicne igralce na celj-skem odru.

» Zanimivo zborovanje. V sredo popoldne sta predavala duhovščini iz Celja in okolice g. dr. Veen, predsednik društva rokodelskih pomočnikov in mladeniške zveze iz Münstra, o karitativnem delu duhovščine in g. Hegenköt-ter, sedaj v dušnem pastirstvu za nemško manjšino v Belgradu, o mladinskih organiza-cijah v Nemčiji. Zborovanja se je udeležilo okrog 40 duhovnikov in so vsi odnesli najlepše vtise.

» Nemški pesnik Jožef Ponten v Celju. Kakor poroča celjska Deutsche Zeitung, pri-ređi se v tem mesecu znameniti nemški pesnik Jožef Ponten večer, kjer bo čital svoja dela. Iz istega vira posnemamo, da piše sedaj ome-njeni pisatelj nov roman v treh delih z naslo-vom »Volk auf dem Wege, Roman der deut-schen Unruhe«.

» Cesto na hrib sv. Jožefa bodo menda vendar začeli graditi. Z deli so bo pričelo baje že prihodnji ponedeljek. Je bil res že skrajni čas, da se je v tem oziru nekaj ukrenilo, če pomislimo, da po sedanji cesti sploh ni bilo mogoče več voziti, ker so na sredi ceste začeli zidati novo hišo.

» Pomožna akcija za brezposelne in reveže v celjskem okolišu naznanja, da je pobiranje z avtomobilom po celjskih ulicah za enkrat končano. Če bi bili nabirali koga prezrli, prosi nabiralni odbor, da bi dotični če jim je mo-goče prinesli zavitke sami na tukajšnjo Borzo dela ali pa sporočili Borzi dela da pošlje sama iskat pripravljene stvari. Nabranih je bilo 3 polne avtomobile najrazličnejših stvari, veči-noma v mestu, nekaj tudi v okolici.

» Smrtna kosa. 63 letni delavec pri tvrdki Sodin je žagal v sredo kakor ponavadi drva s cirkularko. Pri delu mu je odletelo poleno v vrat. Dobil je hujše poškodbe, da so ga mo-rali takoj prepeljati v tukajšnjo bolnišnico, kjer je na posledicah še isti večer to je v sredo, ob 8 podlegel poškodbam. To je v enem mesecu že drugi slučaj, da je moral plačati svo-je življenje delavec pri žaganju drv s cirkularko. Prvi se je bil ponesrečil pri Povaleju v Ipavčevi ulici. Naj počiva v miru.

» Vijolinist Miran Viher priredi svoj kon-cert v Celju, dne 12. novembra t. l. Prosimo, da bi društva pri svojih prireditvah upošte-vala ta datum.

» Šport v nedeljo. V nedeljo ob 9 dopoldne igrata na igrišču pri Skalni kleti SK Atletik in SK Laško. Ob 3 popoldne na istem igrišču SK Olimp in SK Šoštanj. V slučaju slabega vremena (če bi bilo igrišče poplavljenno), se vršita ti dve nogometni tekmi na Olimpovem prostoru (Sp. Hudinja).

Ptuj

Prosvetno društvo v Ptuj ima v nedeljo, dne 16. t. m. ob 13 v svojih prostorih na Mino-ritskem trgu št. 7, svoj redni občni zbor. Občni zbor je po polurnem čakanju sklepčen ob vsakem številu navzočih članov. Za član-stvo udeležba obvezna, prijatelji prosvetnega društva vabljeni.

Žetev smrti. V tork, dne 11. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku mladoletno dek-lico Terezijo Kolarič iz Rogoznice pri Ptuj. Komaj 18 let stara, edina hčerka, zapušča svo-jo staro mamo samo. Bila je več let cerkvena pevka in članica društva »Cecilijec«, ki se je pogreba polnoštevilno udeležilo in svoji čla-nici v slovo zapelo dve krasni nagrobni pe-smici. Kako so blago pokojnico ljudje imeli radi, je pokazal pogreb, ki je bil v resnici zelo lep. Pogreb je vodil p. Mirko, ki se je pri odprtem grobu s pretresljivo lepimi besedami poslovil od pokojnice. Počivaj v miru blaga duša, dobri mami in naše sožalje!

Trbovelski mladinski zbor priredi jutri v soboto dva koncerta in sicer ob 16 za deco, ob 20 pa za odrasle. Čisti dobiček je namenjen za prehrano siromašne dece trboveljske!

Ruše

To vam je bilo veselje, ko je pri akrobatski predstavi na ruškem trgu pretekli tork neka akro-batka nšnega g. doktorja vozila na visoko napeti žici od strehe ene hiše do strehe druge. Nobeden se ni upal podati se v nevarne višine. Da reši fast možkega stanu, se je žrtvoval g. doktor in prišel srečno nazaj na varna tla.

Posestne izpremembe. Pašniška zadruga je li-kvidirala, ker so pasiva znašala 345.000 Din. Za to vsoto je kupil pretekli teden vse njeno imetje g. Marine iz Ruš. Zadruga ima obširne gozdove in travnike, od katerih je skrbni upravitelj g. Post lopos spravil pod streho 85 voz sene. Hlevi so po-polnoma novi in moderni, iz močnega betona. Skrben gospodar bo torej dobil iz posestva lepe do-hodke. — Gospod Pogačnik je kupil Pahernikovo veleposestvo v Vuhredu za 1.200.000 Din.

Smrt. Po kratki bolezni je zadnji tork umrla posestnica ga. Ivana Mašat in bila v četrti po-kopana.

Vrhnika

Naše prosvetno društvo je sedaj na jesen spet oživel in pričelo z delom za zimsko sezono. Pred-vsem opozarjamo že sedaj na prosvetne sestanke, ki se bodo vršili vsako drugo in četrto ne-deljo v mesecu. Za te sestanke so obljubili svoje sodelovanje odlični kulturni delavci. Predavanja na teh sestankih bodo posvečena delu naših duševnih velikano, slovenski zgodovini, umetnosti, gledali-šću in lepotam domače zemlje. Poleg predavanj pa bodo vsakokrat nastopili tudi pevec, tamburaši, deklamatorji in člani dramatičnega odseka s krat-kim gledališnim komadom. Prvi prosvetni sestanek bo v nedeljo, 16. t. m. ob 3 popoldne v Rokodel-skem domu in je posvečen spominu škofa Slomška. Na sporedu je predavanje odličnega poznavalca Slomškovega dela ter več pevskih točk in dekla-macij. Naj te in vseh nadaljnjih naših prireditev nihče ne zamudi.

ODOL zobna pasta temeljito očisti zobe, ne da bi škodila zobni sklenini. Posebno za kadilce je redno nego-vanje zob z ODOL zobno pasto potrebno.

Trbovlje

Sadna razstava. Nismo vedeli, da zraste v oko-liči Trbovelj tako raznovrstno in lepo sadje. Zelo veliko ga je bilo z ozirom na število kmetovalcev v naši občini. Razstavljenih je bilo 350 kosov, med temi je bil eden daleč pred vsemi — g. Goropešek — ki je sam razstavil kar 51 sadnih vrst. Strokov-njaki sicer ne odobravajo te raznolikosti, je pa zna-menje, da raste zanimanje za sadjarstvo in da se vedno več drejva sadi. Da bodo znanprej bolj enot-ne vrste, se je določil sadni izbor za Trbovlje in okolico. Ing. Lukman in kmet. referent Zupan sta imela polno posla z določevanjem imen za posa-mezne vrste sadja, kar je posestnike posebno za-nimalo, ker večini dosedaj ni bilo znano, kako se njih sadje pravilno imenuje. Razstaveni prostor v šoli je bil očitno premajhen, posebno radi veli-kega števila obiskovalcev je bila skoraj cel dan gneča. Razstavljeni so bile tudi sadne konzerve in pastiriziran sadjevec domačega izdelka in moder-no sadjarsko orodje. Oglasilo se je tudi več kupcev za sadje, tako da je razstava v vseh ozirih uspe-la.

Vosek bodo delali. Čebelarstva podružnica ob-vešča vse čebelarje iz Trbovelj in Hrastnika, da bo prihodnji ponedeljek pri g. Jenku v Bobnu ku-hanje voska. Prizadeti naj prinesejo zjutraj voščine in jih stehajo v konzumni zdruzi, ki ima pro-store v bližini g. Jenka.

Esperanta se bodo učili. Prihodnjo soboto zvečer ob 6 otvori esperantski klub tečaj za učenje esperanta, (pouk se bo vršil na vodenski šoli. Spre-jemajo se še novi člani.

Naše dijaštvo

Ustanovitev Poljsko-jugoslovanskega akadem-skega kluba Aleksandrove univerze v Ljubljani. — Akademiki! Poljska republika in njene akademske organizacije kažejo zlasti v zadnjem času velik in-terec za zblizanje in sodelovanje z nami. Po njihovi iniciativi pa po lastnem preudarku smo se odločili ustanoviti na naši univerzi klub, ki bo njegov na-men delo za blizanje med poljsko in slovensko aka-demsko mladino. Pridite na sestanek v soboto 15. ok-tobra ob 11 dopoldne v sobo št. 77 naše univerze. Opozorjamo predvsem tov. tehnike, ki bodo po klu-bu lahko dobili direkten stik s pristojnimi mesti zaradi zamenjave poštinskih praks s poljskimi stu-denti. O teh in vseh ostalih možnostih in koristih novega kluba bo tam razgovor. — Pripravljeni odbor.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 14. oktobra. Ljubljana: 11.15 Šolska ura; Jugoslavija v gospodarskem oziru, dr. V. Bohinec (II. in III. stopnja) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Prof. K. Capuder: Poglavje iz domačega zemljepisja (Vipavska do-lina) — 19.30 Prof. Kuret: Francosčina — 19.30 Gospodinska ura: O domačnosti (Marija Kmetova) — 20.00 Dr. Tavčar: O zobni negi šolske mladno — 20.30 Prenos iz Belgrada — 22.30 Čas, poročila. **Sobota, 15. oktobra.** 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13. Čas, plošče. — 17. Salonski kvintet. — 18. Gimnastične vaje (Ciril Soukal). — 18.30 Gospa Orthaber: Angleščina. — 19. Dr. Gosar: Poglavje iz sociologije. — 19.30 Zabavni kotiček (Bitežnik). — 20. Moški zbor glasbenega društva »Sloga«. — 20.40 Salonski kvintet. — 22. Čas, poro-čila. — 22.15 Valčkova ura, izvaja salonski kvintet.

Drugi programi

Petek, 14. oktobra.

Zagreb: 20.30 Prenos koncerta iz Belgrada — 22.30 Poročila in vreme — 22.40 Lahka glasba. — Milano: 20.45 Komorna glasba — 22.00 Plesna glasba, plošče. — Barcelona: 21.10 Radio orkester — 21.30 Kupleti — 22.00 Recitacije — 22.10 Pre-nos koncerta iz kavarne. — Stuttgart: 21.05 »To-reador, opera, Sauwage — 22.45 Koncert. — Toulouse: 21.00 Koncert vojaške godbe — 21.15 Harmonike — 22.00 Ruske balalajke — 22.30 Operni fragmenti — 22.45 Violinski koncert — 0.05 Angleška glasba. — Berlin: 20.00 Italijanske melodije — 20.30 Poročila, nato dramatična pesni-tev — 22.30 Prenos iz Amerike, nato koncert. — Bolgrad: 21.00 Dvospevi ge. Kornelije Ninkovič Grozano in g. Popoviča. Puccini: Boheme, Verdi: Rigoletto, Verdi: Traviata — 21.45 Radio orkester — Večerna glasba. — Rim: 20.45 Koncert orkestra policijske tehnične šole v Rimu. — Beromünster: 20.00 Večer klasične glasbe — 21.40 Plesna glasba — Langenberg: 20.00 Koncert — 21.10 Iz Kalma-novih operet — 22.30 Prenos iz Amerike — 22.45 Koncert. — Praga: 21.00 Radio orkester. — Du-naj: 20.00 Prenos iz Amerike — 20.15 Scene iz »Renesance« — 21.45 Večerni koncert. — Buda-pest: 22.45 Ciganska glasba.

Sobota, 15. oktobra.

Zagreb: 20.30 Radio-orkester. — 22.30 Poro-čila in vreme. — 22.40 Plesna glasba. — Barcelo-na: 21.10 Radio-orkester. — 22. Prenos iz Madrida. — Stuttgart: 20. Pester večer. — 22.45 Berlin. — Toulouse: 21. Koncert vojaške godbe. — 21.15 Har-monike. — 21.30 Pester koncert. — 22. Filmska glasba. — 22.30 Operetne pesmi in glasba. — 22.45 Plesna glasba. — 23. Koncert simfoničnega orke-stra. — Berlin: 20. Koncert. — 22. Poročila, nato plesn a glasba. — Belgrad: 20.30 Koncert orkestra kraljeve garde. — 22. Poročila, večerni koncert. — Rim: 20.45 Operetni prenos. — Beromünster: 20. Simfonični koncert. — 22.15 Plesna glasba. — Langenberg: 20. Pester večer. — 22.10 Poročila. — 24. Jazz. — Dunaj: 21.10 Dunajska glasba. — 22.45 Godba na papirnem traku. — Budimpešta: 19.30 Prenos iz opernega gledališča. — 22.20 Ciganska glasba. — Milano-Torino-Genova-Trst-Firen-ce: 20.30 »Mignon«. opera.

Nesrečna Mehika

Mehikanska vlada je iz divje mržnje do katoličanov zagrozila, da bo zaprla vse cerkve in bogoslužne kapele, pa napravila iz njih skladišča in trgovine najmodernejšega ustroja, dalje, da bo zaplenila imovino posameznih cerkva in vzela duhovnom državljanstvo. Vse to pa pod prevezo papeževе okrožnice »Acerba animic«, v kateri je sveti oče protestiral zoper proticerkvene

Nadškofa Pascuala Diaza, najvišjo glavo katoliške cerkve v Mexiki je vlada zaradi »nepravilnih postopkov v bogoslužju« zaprla in s tem vrgla rokavico za nov kulturni boj, ki se že začelja v Mexiki

postave, s katerimi hočejo mehičanski samodržci po boljševiškem načinu onemogočiti katoliško bogoslužje. Lažejo, da papež ščeva s svojo okrožnico državljanе k nepokorščini in proti državnim postavam. Radikalna levica delavskih strank, katero podpirajo komunisti in framasoni, je že dolgo postavila zahtevo, da se katoliki popolnoma onemogočijo v verskem in državnem oziru.

Po zadnjih poročilih je vlada že začela zapirati božje hrame kljub protestu katoličanov, ki se zbirajo na okope, da bi branili svoje cerkve. Provokatura vlade je svoj cilj dosegla: znova hoče vzbuditi proteste in nemire, vprav kakor l. 1928, da bi mogla brez očitkov uprizoriti krvava preganjanja duhovnov in katoliških laikov.

Zdaj, ko so izgnali iz države papeževеga nuncija, ostali duhovni pa se skrivajo, pač vidimo, da se ponavlja doba Callesovega trinošiva.

Mehikansko mesto Cnautla je najstarejša železniška postaja na svetu. Zakaj, to je bilo nekoč frančiškanski samostan, ki je bil zgrajen v 17. stoletju, pa so ga za časa sekularizacije samostanov (šestdesetega leta preteklega stoletja) spremenili v cerkvijo vred v državno poslopje. Železniška uprava je dobila v last ta dobro ohranjena poslopja, da bi jih uporabila za postajo. Stolep je ostal nespremenjen, notranjost cerkve pa, kamor spadajo tudi umetniške slike, je popolnoma uničena. Glavno ladjo cerkve uporabljajo za skladišče, a v stranski kapeli imajo biro. Pa kljub tolčki spremembi diha iz notranjščine teh zgradb veličastna preteklost plemenitih mož.

Enako usodo so v poznejših letih doživele še premnoge ostale cerkve in samostani. Tako je bila prelepa cerkev sv. Avguština v Mexiki spremenjena v narodno biblioteko. Nad glavnim vhomom je še danes vsekan relief sv. Avguština, tih spomin na svobodne čase.

V predmestju mesta Mexiko stoji oskrnjeno svetišče sv. Sebastijana, ki je bilo ena prvih cerkva v državi. Tu je bil krščen Juan Diego, Indijanec, kateremu se je prikazala v Guadelupu Mati božja, pa se je takoj po prikazni odpravil v to cerkev. Pa kljub temu zgodovinskemu pomenu je vlada stegnila roko po cerkvenem poslopju pa ga spremenila v davčni urad, le krstni kamen so rešili in ga prenesli v drugo cerkev.

Tako imamo po mehičanski državi celo vrsto državnih poslopij, ki so bila nekoč cerkve in samostani. Pa medtem, ko so se te cerkvene skrutne nadaljevale in so se verniki v večkratnih periodah nasilnega preganjanja na vse strani razkropili in se hkrati utrjevali, še zmerom ni konec krvopre-

litja s strani mehičanskih samodržcev. Otvorja se nova perioda trpljenja mehičanskih katoličanov.

Kako bi mogli katoliki ostalega sveta pri-skočiti na pomoč svojim istovernim tovarišem? To je razložil dominikanec Rutten v protestnem govoru v belgijskem senatu, ki je svojedobno dvignil mnogo prahu, saj se dotika posebno brezvestnega molka nevtralnega časopisja nad tolikimi zločini v Mexiki!

Govor pa se glasi nekako tako-le:

Mučno se je spuščati v stvari, ki so povsem notranja zadeva nekega tujega naroda, še posebno, če gre za državo, s katero živimo v diplomatskih stikih. Vendar pa je strašna dolžnost vlade, zlasti pa zunanjega ministra, da se že zaradi dobrega imena Belgije izjavi proti tem vnebovpljočim nasilstvom. Saj sta vendar pravica in svoboda dediščina vsega človeštva, ki zahtevata vsaj od civiliziranega sveta vsako spoštovanje.

Ni pa ni tako žalostno in obžalovanja vredno kot strašen molk, katerega molči veliki svetovni tisk ob priliki preganjanj mehičanskih katoličanov. To je nečasten molk, katerega belgijski katoliki ne smejo posnemati. — Včasih smo vendar še verjeli v celo vrsto vrednot, kakor na primer v spoštovanje, vesti, svobode... In naj bo resnica, da danes vse to ne velja nič več kakor na primer koncesija za petrolejski vrelc? In da so danes edine vrednote, ki kaj veljajo v svetu — podatki, ki jih borza notira? Ali ni vnebovpljoča sramota, da se le katoliško časopisje zaganja v krivice, ki jih prizadevajo mehičanski samodržci katoličanom svoje države? Saj so vendar člani vseobčnega človeštva brez ozira na vero in narodnost! In vsaj za take bi moral svetovni tisk dvigniti glas protesta!

Panteon sovjetskih možganov

Kakor poroča »Daily Express«, namerava sovjetska vlada po zgledu Pariza, kjer imajo panteon za narodne junake, zgraditi tudi nekak panteon, kjer bi shranjevali možgane velikih boljševiških voditeljev. Možgani Lenina bodo postavljeni na najčastnejše mesto. Preden pa bodo razstavili možgane med najizbranejšo družbo, jih bodo skrbno preiskali, da bodo dognali, kateri oddelek je bil najbolj razvit; k vsakemu takemu mrtvemu reliktu nekdanjih voditeljev pa bo priložena biografska skica, ki bo obiskovalcem naslikala glavne poteze iz življenja odlikovancev.

Japonski ženski streli

Vojni entuzijazem je tako prevzel vso Japonsko, da je našel odmeva tudi v dekliških šolah. Mnogo tisocev učenek se je prijavilo za strelske vaje, kjer se uče pod nadzorstvom častnikov streljati. Za nagrado se smejo one, ki so se odlikovale kot najboljše strelke, udeležiti vojaških javnih nastopov na ulici. Visoke nagrade za ženske!

Moderni dobrodelci

Leta 1925 je ustanovil pod vtisom papeževе okrožnice »Maximum illud« jezuit Charles »Belgijsko študentsko zvezo za podpiranje misijonov«, ki jo v skrajšavi imenujejo Aucam. Ta se je pred vsem na louwainskem vsučilišču obnesla, kjer so stopili v akcijo profesorji in študentje. Organizacija se deli v posebne odseke, kjer delajo člani vsak na svojem področju prava čuda. Ne to, da je na primer en odsek zaposlen le z neprisiljeno propagando dobrega tiska in vzgoji kdajkaj po kakem požrtvovalnega misijonarja iz svoje srede, vse to so poskušali in delajo tudi drugod. Tudi ni nič novega, da misijonsko in karitativno deluje med velemestnimi bedniki. To delajo tudi na Francoskem in Nemškem. Toda, da pošljejo vsako leto v misijonske dežele po nekoliko svojih članov, kjer vzdržujejo bolnišnice, ubožne lekarne in ambulanice, da pošiljajo tja mlade zdravnike, redovnice in bolničarje — vse iz svoje srede, to je nekaj, kar vzbuja globoko spoštovanje in občudovanje. Tisoči Črnecv dobe tako telesno pomoč. V načrtu pa je še odsek, ki bo gojil v misijonskih krajih poljedelstvo ter učil domačine umnega gospodarstva.

Na pobudo plenarnega koncila v Sangaju so ustanovili ti vrli fantje odsek, katerega podpira Zveza narodov, proti zlorabi opija.

Z neprestano zvezo z vzhodno-azijskimi študenti je belgijska Aucam premnoge rasne in verske presodke porušila in tako pripravila tla za nove misijonske uspehe. Študij, pobožnost in delo so trije glavni stebri organizacije, v kateri stoji trenutno pod zastavami 1500 belgijskih študentov in študentk. — Petsto Aucamistov je na delu, eni kot zdravniki, drugi kot inženirji, diplomati, gospodarstveniki, eni v Belgiji, drugi v kolonijah, pa se hkrati bore za misijonske vzore.

Generalno tajništvo Aucama je razposlalo misijonarjem že nad 10.000 knjig in nad 100 zanimivih knjig že samo izdalo. Prireja konference, razpošilja misijonske filme. Vprav vseh sodelovanj visokošolstva je belgijsko misijonsko delo napravilo tako orjaške korake naprej.

Vzorno gospodinjstvo.

»Mina, skočite v jedilno shrambo in mi prinesite oljno steklenico, ki je napolnjena z malinovcem. Utegnil bi pa biti notri tudi petrolej, zato prej poskusite, če ni jesih...«

Italijanski diktator

Benito Mussolini (X) praznuje 10 letnico obstoja fašizma, posebej še njegovega pohoda v Rim, in iz vseh italijanskih provinc vro ženske v narodnih nošah v Rim, da bi videle in pozdravile obočevanega duce-ja

Sadovnjak v sobi

Zanimiva poteza japonske vrtno kulture je gojitev pritlikavih dreves. To metodo imenujejo oni tus kurimono. Prvotno je veljalo le za smreke in jelke. Šele zadnje čase so se lotili tudi sadnih dreves, kar jim je imenitno uspelo. Pri smrečah so delali tako, da so stalno prerezavali korenice in vejice, da bi na ta način zabranili preveliko izhlapevanje. Pri pritlikavih sadnih drevesih pa je stvar bolj komplicirana. Če hočejo n. pr. vzgojiti breskvino drevesce, je najbolje, da ga zasadijo na jesen. Spomladi že požene mladice s popji, leto kasneje zacvete, šele tretje leto pa ga presadijo v lonec. Tu pa se začne prava kultura: najprej zvežejo s tenko žico korenine pri zemlji, in sicer zato, da ne bi drevesce preveč hrane sprejemalo in raslo; nato privežejo one vejice s pregotimi lističi, da bi preprečili preveliko izhlapevanje, ki gre iz listov. Drevesni pritlikaveci smejo samo toliko hrane dobivati, da si ohranijo življenje, ni več, sicer bi rasli v širino in višino. Popolna analogija z »moderno linijo...«

Na službo čakajo

Češkoslovaški časopisi pišejo: Izvidj za študij srednješolskih profesorjev so iz dneva v dan temnejši. Prav zdaj čaka visoko število profesorskih kandidatov na službo, pred štirimi leti so končali z univerzo, pa še danes nimajo kruha. Poslednji kandidatje, ki so to leto zapustili visoke šole, pa so si postavili mejo upanja v bodočnost 10 do 15 let čakanja. Posebno realni predmeti nimajo nikakega izvida. Zaman muka in mlada leta. Nade, ki jih nosi visokošolec, se razprše kot dim, ko stopi v življenje. Delavski in inteligenčni proletarij! si podajata roko kakor nikoli poprej.

Posvetitev kanala Ren-Rona

Veliki francoski Ren-Rona kanal v Alzaciji je po dolgoletni gradnji dovršen. Kanal je bil s prvo vožnjo najvišjih francoskih državljanov odprt. Na sliki vidimo (v sredini brez klobuka) ministrskega predsednika Herriota, a zraven njega državni predsednik Lebrun med odprtvenno vožnjo

Amor in Venus

Planetoid, ki so ga astronomi letos odkrili in ki je zaradi svoje posebne poj vzbudil izredno pozornost med astronomi — približa se namreč Zemlji in planetu Veneri bolj kakor vasa ostala nebeška telesa — je krstil njegov odkritelj v imenom Amor.

Anekdota

Mesece in mesece se je Tristan Bernard mučil, da bi odgnal kokoši, ki so s sosedovega dvorišča prihajale na njegov vrt in mu izpodkopavale najlepše rože. Vse prošnje, vse zahteve niso nič zalegle.

Nekega dne pa je kupil nekoliko krasnih jajc in jih razstavil po svojem vrtu na vidna mesta takoj potem, ko so kokoši odjadrale iz njegovega vrta.

Nikoli več ni bilo nobene kokoši blizu.

Deček: »Zmerom govoriš, da je stara vaza že mnogo generacij preživela v obednici.«

Mati: »Res je tako.«

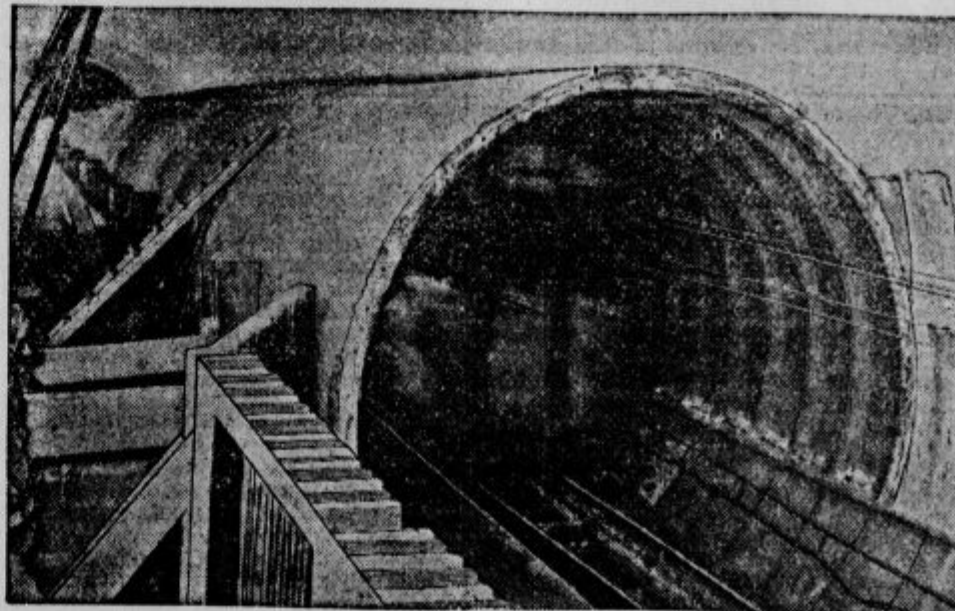
Deček: »Toda pomisli, mama, najmlajša generacija je vazo ubila!«

Vlomilec: »Oprostite, draga gospodična, nič se ne bojte, hočem le vaš denar!«

Gospodična: »Taki ste moški!«

Streha se udrla

Pri neki nogometni igri v Messini je gledalo okrog sto zastojkarjev tekmo s strehe. Nenadoma se prelomi streha in vseh sto gledalcev zgromi v globino. Največ je bilo med nesrečniki otrok. Tri in štirideset so jih odpeljali v bolnišnico.

Predor v predoru

Okrog predora nove podzemne londonske železnice so zgradili nov predor, ki je mnogo večji od prvega. Sedaj, ko so odstranili grušč, se točno vidita na sliki dva predora. Po njej lahko tudi spoznamo konstrukcijo dvojnatih sten.

Prasnik trgatve

Ko so trgatve končane, prirejajo vinogradniki tradicionalne vinske praznike. Višek vseh veselih vinskih veselja pa je praznični pohod, kjer se poje, uka in igra. Pa tudi letos ni izostal v renskih pokrajinah, dasi pritiska tako težka gospodarska kriza. Človek je še zmerom tako nastrojen kot nekdanji lačni rimski plebejci, ko niso zahtevali le kruha, marveč tudi zabave, spanem et circense. Saj je to povsem človeško, da si poiščeš v najtežjih urah razvedrila. Slika nam kaže mladi dekliški kor, ki je ves oventčan s trdnimi listi in oraka v veselem pohodu

Cene mošta in vina

Slov. gorice, 13. oktobra.

Ze daj čas sem vinogradništvo vsled krize v vinski trgovini naglo propada. Ako pa se uredi, to, kar nameravajo storiti nekateri vinski trgovci, bo vinogradništvo v kratkem čisto na tleh, ker mu vinogradi ne bodo nosili dobička, marveč mu niti stroškov ne bodo krili.

Trgatev se je v okolici Ormoža in Ljutomerice dni v splošnem začela. Mošta bo precej in kakor kaže, bo tudi dober, čeravno lanskega letnika po kakovosti najbrž ne doseže.

Ljudstvo se je trgatve vnaprej veselilo, ker je upalo da s primerno prodajo mošta dobi vsaj nekaj denarja za kritje najnujnejših stroškov. Sedaj pa je zavladala med vinogradniki poboljša, ker se sliši, da nameravajo nekateri mošt kupovati po izredno nizki ceni, da je naravnost nesramno. Mošt naj bi se plačal po 6 par za stopinj sladkorja. Tako bi dobil vinogradnik za mošt, ki bo imel 20 stopinj sladkorja Din 1.20. Boljši mošt bi se naj izredno plačeval po 7 do 9 par. Ako bodo vinski tr-

gateljske zakon o zaščiti kmeta. Kakor poročajo iz Beograda, bodo radi kratkega časa, ki je odmerjen parlamentu in senatu, podajali zakon o zaščiti kmeta za mesec dni in bo medtem to vprašanje definitivno rešeno.

Jadranska železnica ima dobiti konec junija in septembra plačila od nasledstvenih držav za prevoz prog. Kakor poročajo dunajski listi, je plačala Italija vsaj, prevzela pa je tudi garancijo za avstrijska plačila. Madžarska kupuje obligacije in plačuje za njimi. Naša država pa drugega četrtletnega obroka ni plačala v devizah, pač pa je pripravljena položiti dinarje. Letno gre za vsoto 5,8 in 0,84 milij. zl. frankov (65,1 milij. Din).

Sadni trg. Zadnje dni je dospelo iz severnih dežel večje število velotrgovcev in odjemalcev za jabolka. Te dni plačujejo kanadke že po 2 do 2,50 Din. Splošno žlahtnoje blago vsakodnevno pridobiva v ceni. Na Peruici, v Mariboru in St. Ilju se mlaga vsak dan mnogo levega blaga. Noč in dan vozijo iz Slovenskih goric kmetje velike vozove sadja. Na Peruici je gneča od državne ceste do kolodvorov take, da mestni avtobus skoro ne more več obratovati.

Borza

Dne 13. oktobra 1982.

Denar

V današnjem prometu so ostali neizpremenjeni tečaji Amsterdam, Bruselj, Curliha, Praga in Trela, dočim so ostale devize bile višje. Odstotek bonifikacije je ostal zaenkrat neizpremenjen: 15%.

Ljubljana. Amsterdam 2303.40—2319.82, Berlin 1362.08—1372.88, Bruselj 799.91—800.85, Curliha 1108.35—1118.85, London 197.28—198.88, New York 5717.97—5748.23, Pariz 225.21—226.33, Praga 169.9—170.76, Trela 293.35—295.75.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacije 52.853 Din.

Curliha. Pariz 20.32, London 17.835, New York 518, Bruselj 71.925, Milan 20.51, Madrid 42.425, Amsterdam 208.275, Berlin 123.05, Stockholm 91.60, Oslo 89.55, Kopenhagen 92.45, Sofija 3.73, Praga 15.33, Varšava 58, Atene 3.10, Carigrad 2.475, Bukarešta 3.07, Helsinkis 7.675.

Dunaj. Dinar notira: valuta 9.90.

Vrednostni papirji

Vojna škoda je bila v Zagrebu slabjša, v Beogradu pa se je uvrstila. Dolarški papirji pa so danes izredno čvrsti in so zelo pridobili v tečaju. Promet je bil na zagrebški borzi posebno znan v vojni škodi, katere je bilo zaključeno 1100 kom., nadalje v 7% Bleru 7000 dol. in 8% Bleru 3000 dol. Zaključenihi je bilo 20 delnic Priv. agr. banke.

Ljubljana. Vojna škoda 200 bl., 8% Bler. pos. 40 bl., 7% Bler. pos. 37 bl., Ruše 125 den.

Zagreb. Priv. agr. banka 224—230 (224), 7% inv. pos. 53.50 bl., vojna škoda 187—189 (186, 185), 10. 183—184 (183, 184), 6% begl. obv. 33 bl., 8% Bler. pos. 38—39 (39, 40), 7% Bler. pos. 37—38 (36, 38), 7% pos. DHB 46—47.

Beograd. Narodna banka 3950 bl., Priv. agr. banka 220—222 (220, 222), 7% inv. pos. 51 bl., vojna škoda 192—194, 6% begl. obv. 33.75—34.50 (34), 8% Bler. pos. 40 bl.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 71, Alpine 12.25, Trboveljska 20.50, Rima Murany 27.50.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je nadalje čvrst. Danes se je trgovala pšenica po 152.50—155, koruza pa je narasla umetno usšana na 72 nakl. post., nadalje

govci kupovali mošt res po teh cenah, je večina vinogradnikov takorekto ubita. Mnogi so se pri izplačevanju delavcev zadovolili in so upali, da dolgove ob prodaji mošta odnošna vina poravnajo, a če bodo morali prodajati po tako nizki ceni, niti izdatki ne bodo krili, a kje je plačilo za trud in skrb. Kako se naj vinogradniki prehranijo in kako naj plačujejo davke ter zadostijo drugim plačilnim obveznostim, ko drugih dohodkov v splošnem nimajo?

Lani se je mošt prodajal po 2 do 4 Din in vinogradniki so tožili, da s tako ceno ne morejo izhajati. Kako bodo izhajali pa letos, če ostane pri enah, ki smo jih zgoraj navedli? Ako oblast želi, da vinogradniki ostane v gospodarskem oziru pri življenju in da bo lahko zadostil svoji davčni obveznosti, takih cen ne sme dopustiti. Najnižja cena, ki bi se naj plačevala, bi morala biti vsaj 2 Din za mošt, ki ima do 18 stopinj sladkorja, kar pa je boljšega mošta, bi se pa moral plačevati dražje. Tako se bo vinogradnik vsaj deloma obvaroval propadu.

času primerno suha za december 70. Ponudbe so minimalne.

Novi Sad. Koruza srem. nova sušena par. Indija 69—71, par. Sid 70—72, otrobi baš. srem. v jutu vrečah 60—62.50, ban. v jutu vrečah 55—57.50. Ostalo neizpremenjeno. Tendence mirna. Prometi: 51 vagonov.

Budimpešta. Tendence slabša. Prometi tih. Pšenica okt. 12.83—12.85, zaklj. 12.82—12.83, marec 14.01—14.08, zaklj. 14.01—14.03, maj 14.15—14.16, zaklj. 14.15—14.16, rž marec 8.95—9.02, zaklj. 8.95—9.02, koruza maj 9.03—9.07, zaklj. 9.05—9.07.

Chicago. Pšenica marec 54.375, maj 55.25, dec. 59.25, koruza marec 31.625, dec. 26.875, oves marec 18.875, dec. 16, rž marec 35.625, dec. 31.75.

Hmelj

Nürnberg, 13. okt. tg. Po železnici ni bilo pripeljane nobenega blaga, z vozovi pa 20 bal. Prodanih je bilo 100 bal. Cene so bile za hallertauski hmelj 190 do 200 mark, za gorski 135 do 165 mark, za spaltorski 235 mark. Cene so bile zelo čvrste.

Iz Zateca danes ni poročil.

Bočna pri Gornjem gradu

Velik okras naše lične vasi je larna cerkev, posvečena sv. Petru, ki se ponosno vzdiguje na nekoliko zvišenem griču. Odstot se nam nudi krassen razgled na bližnje vasi. Kro-po, Čeplice, Otok itd. Cerkev je obstojala že v 15. stoletju. V teku dolgega časa je bila nujna potreba notranje prenovitve. Sedanji cerkveni odbor je izpeljal to nalogo v splošno zadovoljnost. Preslikana je notranost cerkve, izvršena so pa tudi ostala najvažnejša popravila. Vsa ta dela je opravil g. Miloš Gerzina, slikar iz Kozlega. Celotno slikanje je izvedeno prav okusno, v lepo skladajočih se barvah. Notranost cerkve krasi lepe slike, nanašajoč se na življenje našega Odršenika. G. Gerzina je izvršil vsa ta dela za izredno nizko ceno. Delo samo nam pa dokazuje, da je med Slovenci še mnogo odličnih delavcev ter se nam ni treba zatekati k tujcem. Stejemo si v dolžnost, da priporočamo g. Gerzino sprčo njegovega izravnega značaja in elikarskih sposobnosti kar najtopleje. Vsem ostalim pa, ki ste k temu pripomogli iskrena hvala.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Petek, 14. oktobra: Zaprto.
Sobota, 15. oktobra: ROKSI Izven. Znižane cene.
Nedelja, 16. oktobra: CELJSKI GROFJE. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 17. oktobra: STRAST POD BRESTI. Red A.

OPERA

Začetek ob 20

Petek, 14. oktobra: Zaprto.
Sobota, 15. oktobra: TRIJE MUSKETIRJI. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 16. oktobra ob 11: LJUDSKI SIMFONICNI KONCERT v Unionski dvorani. — Ob 20: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 17. oktobra: Zaprto.

Predavanja na filozofski fakulteti

Slovanska filologija.

a) Jezikoslovni oddelek.

Dr. Nahtigal Rajko, red. prof.: Gramatika staroslovenskega jezika (v zvezi s predresom novih staroslovenskih gramatik Kulbakina, Wilka in Dieksa); slovanski seminar. Ruski literaturni jezik v znanstveni luči. Proseminar: staroslovenske vaje. Seminar: slovansko-filološke vaje.

Dr. Ramorj Franc, red. prof.: Postanek, karakteristika in klasifikacija dialektov slovenskega jezika. Interpretacija historično-dialektičnih tekstov; slovanski seminar.

Dr. Stepičev Aleksander, red. prof.: Historična gramatika srbskohrvatskega jezika II. (morfologija, nadaljevanje). Seminar: Recenzije seminarjskih nalog; slovanski seminar.

b) Literarno-zgodovinski oddelek.

Dr. Kidrič Franc, red. prof.: Kurz o južno-slov. književn. s posebnim ozirom na slovensko (izza Napoleonove Ilirije) II. Kritične opombe k južnoslov. književn. s posebnim ozirom na slovensko (izza Napoleonove Ilirije) II. Seminar: vaje iz področja slovanskih književnosti starejše dobe s posebnim ozirom na zgodovino slovenskega stila; slovanski seminar.

Dr. Prijatelj Ivan, red. prof.: Iz zgodovine slovenske književnosti 80-ih let. Pregled novejših ruske književnosti (zaključek). Seminar: vaje iz področja novejših slovanskih književnosti; slovanski seminar.

Dr. Stepičev Aleksander, red. prof.: Srbsko-hrvatska književnost XIX. stol. (nadaljevanje). Proseminar: jezikovna, literarna in stvarna interpretacija Jedjupke A. Čubranovića in Derviša St. Djordjića; slovanski seminar. Seminar: recenzije seminarjskih nalog.

Romanjska filologija.

Dr. Sturm Franc, docent: Razvoj francoskega konzonantizma. Uvod v historično gramatiko italijanskega jezika. Staroromanska književnost (pri-povedne vrste). Vaje iz romanskih tekstov starejše dobe.

Germanjska filologija.

Dr. Kelemina Jakob, red. prof.: Historična gramatika nemškega jezika I. (uvod); germanjski seminar. Izbrana poglavja iz staronemške književnosti. Seminar: tehnika pesniškega dela iz področja nemške in angleške književnosti, dijski referati.

Klasična filologija.

Dr. Bradac Franc, docent: Sintaksa grškega jezika. Zgodovina rimske književnosti v Augu-stovi dobi. Grški proseminar: vaje v oblikoslovju, prevajanje iz gršine v slovensčino in obratno. Grški seminar: interpretacija Aristofanovih Zab. recenzije seminarjskih nalog.

Dr. Pipenbacher Josip, hon. predavatelj (di- rektor drž. gimnazije v p.): Latinski proseminar.

Primerjalna književnost.

Dr. Kidrič Franc, red. prof.: Kurz o evropskih književnostih iz 2. polovice XVIII. stol. (s po-sebnim ozirom na zametnike) II. Seminar: vaje iz področja primerjalne književnosti; slovanski se-minar.

Dr. Prijatelj Ivan, red. prof.: Seminar: vaje iz področja primerjalne književnosti.

Primerjalno jezikoslovje.

Dr. Ošter Karol, izr. prof.: Glasoslovje sans-krit, grščine, latinščine, germanščine in sloven-ščine. Sanskrit. Čitanje gotskih tekstov.

Umetnostna zgodovina.

Dr. Cankar Izidor, red. prof.: Michelangelo in pričetki baroka. Zgodovina starozgodovinskega slikarstva. Umetnostno-zgodovinske vaje; umetnost-no-zgodovinski seminar.

Arheologija.

Dr. Saria Balduin, izr. prof.: Antično gledali-šče. Seminar: Čitanje Pausanijeve Arx Athenarum.

Razno.

Baerent Henrik, lektor: Gramatika nemškega jezika. Prevajanje iz nemščine v slovensčino (Thomas Mann, Tristan). Prevajanje iz slovensčine v nemščino (Novčan, Naša vas II.). Vaje k nemški stilistiki in kompoziciji.

Dr. Burian Václav, lektor (prof. drž. gimna-zije v Pragi): Češčina I. (oblikoslovje novečškega jezika na podlagi branja sodobne češke proze, vaje, konverzacija, prevodi). Češčina II. (posamezna poglavja iz novečške gramatike na pod-

Kaj bo s sportnimi igrišči

V najkrajšem času bo predložen Narodni skupščini osnutek zakona o telesni vzgoji. Poleg drugih ugodnosti, ki jih bodo imeli sportniki, je trenutno za nas najvažnejši in tudi najaktualnejši problem igrišče. V zakonu je predvideno, da bodo morale občine skrbeti za igrišča svojih sportnih organiza-cij. Občine bodo morale zgraditi sportne naprave. Pri nas bo to nekaj novega, kajti dosedaj je naša občina kaj malo storila za svoje sportne klube. Ljubljanska občina bi si morala vzeti za zgled za-grebško občino. V Zagrebu je dobil Gradjanski za-mal denar ogromen kompleks zemljišča, ki si ga je preuredil za sportne namene. Ko je pa prišel Gradjanski v finančne stiske, je bila zopet občina ona, ki je svoje podarjeno zemljišče odkupila in ga dal aza minimalno odškodnino nazaj Gradjanskemu v najem. S ponovnim odkupom svojega zemljišča je rešila Gradjanskega pred ruiniranjem. Zagrebška občina je pokazala, da zna ceniti delo kluba, ki je Zagreb tolikokrat uspešno zastopal na sportnem po-lju doma in v inozemstvu.

V Ljubljani naša občinska uprava še daleč ne razume in ne zna ceniti svojih sportnih klubov. S kako majhno drobnostjo se pomaga, do kake velike potezne akcije se pa ne spušča. In vendar to, kar je za Zagreb Gradjanski, je Lirija za Ljubljano. Več sportnih igrišč imamo, toda vse so si zgradili klubi sami. Hermes je dobil prostor od železnice, Jadran na zelo neprimernem kraju od občine, ravno tako tudi Primorje začasno že parcelirano in za druge svrhe namenjeno stavbišče v najem. Toda prostora, kjer bi bila stalna igrišča v Ljubljani, nimamo. Tam, kjer je bila dosedaj šola nogometa-šev, lahko atletov, hazene, so pričeli zidati. Igrišče ob Celovski cesti, kjer so prijatelji nogometa pre-živeli toliko lepih in tudi grenkih ur, se bo v naj-krajšem času zaidalo. Lirija bo ostala na cesti, brez igrišča. V današnjih težkih časih ni misliti, da bi si klub mogel sam prekrbeti primeren prostor. To naj bo dolžnost občine, ki naj pomaga klub, da si zgradi novo igrišče. Seveda mora občina pre-skrbeti prostor tudi na primernem kraju. Za sport-ni klub ni vseeno, kje je igrišče. Uspehi vsakega sportnega kluba so veliko odvisni od občinstva, od poseta tekem. Zato mora biti igrišče na lahko do-stopnem kraju, ne daleč od centra mesta, oziroma lahko dostopno z električno železnico. Občina ima več tisoč kvadratnih metrov levega ravnega in pe-ščenega zemljišča. Novo igrišče naj bo tankaj, kjer ne bo treba dosti investicij. Vprašanje igrišč je nujno potrebno reševati. Pričakujemo, da bo občina končno le izšla iz rezerve in pomagala svojim sport-nim klubom.

SMUČARJI ZBORUJEJO

Komaj je poletje končano, pa se že pripravljajo za zimo. Zaenkrat še za zeleno mizo, toda priprave se vrše zelo marljivo. Prvi so, kakor ponavadi, agilni smučarji od smučarske Ljubljane. V sredo zvečer so imeli svoj redni občni zbor, na katerem so marljivi funkcionarji svojemu članstvu poročali o delovanju v pretekli sezoni in o načrtih za pri-hodnjo. Vsa poročila so bila zelo izbrpna; iz njih je bilo razvidno ogromno delo. Pretekla sezona je bila zelo uspešna, saj so člani smučarske Ljubljane skoraj povsed odnesli prva mesta, kjerkoli so sta-tali. Za prihodnjo sezono imajo pa velikopotezen načrt. Na lepem kraju bodo zidali svoj dom. Dolina v Tamarju je pretesna za dva. Svoj novi dom bodo agilni smučarji postavili na planini Gorelec, kjer so nakupili 20.000 kvadratnih metrov sveta. Na le-pem kraju so si zbrali prostor, kjer bodo priprav-ljali svoj naračaj, obenem pa nudili zavetje tudi ostalim smučarjem. Vsa izbrpna poročila so bila sprejeta z odobravanjem. Odstopajoči upravi je bil izrečen absolutorij. Soglasno je bila izvoljena stara uprava z g. Gnidovcem na čelu, dr. Orlom kot pod-predsednikom. Za zgradbo lastnega doma je bil izvoljen poseben konzorcij. Za uresničevanje veliko-poteznega načrta bo izdanih za 300.000 Din obvezne po 15 Din. Pričakujemo, da bo naše občinstvo pod-prlo akcijo agilnega smučarskega kluba. V najlepši harmoniji z željo po uspehi, je bilo končano prvo letošnje smučarsko zborovanje. Želji, da agilni smu-čarski klub čim prej uresniči svoje načrte, se tudi mi pridružujemo.

lagi branja starejše češke in slovaške proze, vaje, prevodi, konverzacija).

Copeland Fanny S., lektorica: Angleščina I. Angleščina II. Angleščina III.

Dr. Preobraženski Nikolaj, lektor: Ruščina I. (uvodni podatki o jezikovni zgodovini in področ-ju glasoslovja in izgovarjavi, čitanje klasičnih avtorjev). Ruščina II. (pregled klasične književ-nosti po Karakzinu, konverzacija). Ruščina III. (ruska skladnja, prevajanje iz slovensčine v ruščino).

Boris R. Kermavner:

Angleži o naših krajih

(Nadaljevanje.)

Lastnik časopisa »Huddersfield News«, J. Wo-odhead, star že 84 let, najstarejši član skupine Angležev, ki je letos obiskala Slovenijo, priobčuje v svojem listu serijo člankov pod naslovom »Med južnimi Slovanci«. Našo javnost bo gotovo zanimalo, kakšno vtise so odnesli Angleži s seboj iz naših krajev. V prvem članku je opisano potovanje sku-pine iz Anglije preko Holandije, Nemčije in Av-strije do Bleda in podan kratek opis Bleda, v tem, drugem, pa opisuje bivanje skupine na Bledu, iz-lete v okolico in vtise članov skupine. Izkazal se je za dobrega opazovalca.

Temu članku je pridodala več posrečena peroriska blejskega gradu, kajli g. J. Woodhead je tudi dober risar.

»Medtem ko pišem, si ogledujem malo skico, ki sem jo napravil prvo jutro po našem prihodu na Bled. (Ne pozabite, da se ime izgovarja tako, kakor bi bilo angleško pisano »Blade«.) Odkazali so mi sobo v dependanci hotela Toplice, radi pre-lepega razgleda, ker so izvedeli, da vedno rišem in slikam. Ker ta dan ni bilo nobenega programa in mi radi kratkega bivanja na Bledu ni bilo treba izpakovati, sem se dal sodarati od razgleda in sem sedel k oknu s papirjem, čopičem in bar-vami pred seboj. Čepav sem bil še utrujen od potovanja in že dolgo prej nisem dosil slikal, mo-ram priznati, da se mi pozneje ni več posrečilo napraviti slike, ki bi bila boljša in zanimivejša od one, ki sem jo na hitro naslikal v glavnih bar-vah to jutro in dovršil tako, kakor bom pozneje povedal. Morda je bila lepota ravno v glavnih obrisih in barvah, kajti nekateri detajli so jo ovrnili, ki sem jih opazil, ko sem zopet in zopet pogledal skozi okno.

Pred menoj je valovilo jezero smaragdno-ze-lene barve, obkroženo od gora zelo različnih in zanimivih oblik, in tam preko jezera, meni na-spreti, je kraljevala skoro navpična ogromna skala lepe tople sive barve, obložena v modro-zelene smreke in kronana s starim poslopjem, pokritim z rdečo opeko, ki je znano kot graščina nekdanjih plemenitašev, vladajočih nad to pokrajino. Nekdo, ali neka trgovinska družba, ki eksploatira lepote

jezera, je dala sezidati nelepe kopalne naprave vzdolž podnožja te skale. Moja predstava je pre-zrta te naprave in videl sem v duhu to, kar je morala biti scenarija pred vdorom »vandalov«. In tako je vidim sedaj v spominu, brez obledenih rdečih in rumenih naprav, ki kvarijo lepoto po-krajine.

To pa je anticipirano, kajti pozabil sem po-vedati, da nas je čakala na postaji navdušena obču-dovalka Julijskih in Savinjskih planin, teh vali-častnih gora, ki smo si jih prišli ogledat. Je to neka škotska dama, ki stalno prebiva v Ljubljani in se je tako zaljubila v te gore, da jih pozna do vseh podrobnosti, da je napisala lepo knjigo o njih, da se je odločila, da bo preživela večer svojega življenja v njih bližini in da vsako poletje preživi med njimi. Zares, skoro bi se moglo reči, da jih je adoptirala kot svoje in da rada usmeri prizade-vanje in zanimanje britanskih (kot škotinja noče reči »angleških«) turistov vanje, ki se želijo se-znaniti z lepoto in zanimivostmi te dežele.

Bil sem prijetno presenečen, ko mi je ta ži-vahna in temperamentna dama, ki nas je prič-kovala na postaji v slikoviti slovenski narodni no-ši — ki smo jo žal le redkokdaj videli, — samo v muzeju in v nekaterih trgovinah — povedala, da je poskrbela za to, da mi bo nekdo pomagal pri izletih v visoke Alpe. Ko sem jo vprašal, odkod toliko skrb, mi je odgovorila, da je žitela v nekem časopisu vse podrobnosti o članih naše skupine. Tako je tudi izvedela za moj rojstni dan in je vse pripravila, kar je potrebno za tako starega gos-poda. Pripomniti moram, da se mi je zdel precej razočaran, ko sem jo kar najljubšeje potolažil, da upam, da takšne priprave še ne bodo potrebne, vsaj za nekaj let še ne.

Oni, ki so imeli priliko obiskati prelepa jezera v gornji Italiji, se bodo spomnili slikovitosti s stre-ho pokritih čolnov, ki so na razpolago za vožnje po jezeru. Čolni na blejskem jezeru so podobni onim po strehi, na drugi strani pa spominjajo na benečanske gondole v tem pogledu, da čolnar vesla stoji in da je obrnjen v tisto smer, v kateri plove. Razlikuje pa se od svojega beneškega tovarisa po tem, da manipulira z dvema vesloma in ne z enim, kakor v Benetkah. To povzroča, da mora napraviti z rokami nek eleganten gib v krogu, toda izgleda tudi, kakor da mora trčiti svojo moč. Ipak po-mika čoln naprej v zadovoljivem tempu, ako se upošteva obseg čolna in precejšnje število pot-

nikov, in krmarjenje je pri tem načinu veslanja prav posebno lahko in sigurno.

Naša skupina se je razdelila na dve. V en čoln jih je šlo 10, v drugega 11. Bil sem pri enajstih in naš čolnar je bil zelo postaven mlad mož in s svojim čolnom je, navzile eni osebi več v njem, v medsebojni tekmi premagal že nekoliko starej-šega, pa vendar krepkega in spretnega, vodnika lažjega drugega čolna. Izpreminjajoči se pogledi med vožnjo po jezeru so bili izredno lepi in končno smo pristali vzdolž obale pod košatimi drevesi, s katerimi je poraščen otok. To je tisti otok, kate-rega slika je pridodana prvemu članku. Cerkev se dviguje iznad dreve, kakor ste videli na sliki, in kraljuje nad otokom na slikovit način. Njene dimenzije so nas presenetile, v primeri z vtisom, ki smo ga imeli iz jezera. Žal je bilo zelo malo takega, kar bi bilo zanimivo za umetnostnega zo-godovinarja in za arhitekta tako v zgradbi sami kakor tudi v ornamentih, in glavni predmet zani-manja je bila vrvi, ki visi iz zvonika doli v sredo srednje ladje v cerkvi. Zdelo se mi je, da je to zelo nenavaden prostor za vrvi za zvonove, toda njen položaj nam je bil takoj razumljiv, ko smo izvedeli, da je z zvonikom zvezana neka staro-davna tradicija, in da bo vsakomur, ki bo potegnil za vrvi in povzročil samo enkratni zvok, izpolnjena ona želja, ki nanjo misli v tem trenutku.

Prav veliko število naših dam je poskušalo s to tradicijo, toda vsi moji poskusi so bili zaman, da bi izvedel, katere želje so formirale v usodnem trenutku.

Eden od redkih majhnih osvežujočih nalivov, ki smo jih doživeli letos v tej deželi, nas je presenetil, ko smo prišli iz cerkve in košato, gosto drevje na otoku nam je bilo prijetno zavetje.

Ko smo se vozili proti našemu hotelu, smo prišli mimo stare vasi, po našem bi rajši rekel mesteca Bleda. Dva ponosna labuda, ki sta pla-vala v naši bližini, sta dala enemu izmed naših pobuda, da nam je povedal zanimivo dogodbo, ki je ne smem zamažati. Eden izmed prebivalcev ob jezeru si je kupil par labudov in je zgradil malo leseno hišico zanjo prav ob jezeru. Ko so se la-budi prvič pojavili na jezeru, mu je lastnik jezera zapovedal, da jih mora odstraniti, češ da ne bi ponesnažili jezera. Lastnik labudov pa je bil zelo iznajdljiv možakar in je kratkotalo podaril labuda mlademu kraljeviču. Mali deček je bil ves vesel in prepoved je bila ukinjena. Ko pa je lastnik

jezera izvedel, kako da je bil kraljevič zadovoljen, je prinesel Njegovemu Visočanstvu še on en par labudov. Prvi labudi pa teh novih prišlecev niso marali in so jih tako oklijavali, da jih je bilo treba zaklati.

Ko smo se vrnili, so se člani naše skupine po večini šli kopat, nekateri že vdrgili ta dan, jaz pa sem se vrnil k oknu, da dovršim svoje slike. V intervalu štirih ur pa se je svetloba to-liko spremenila, da sem moral spustiti dovršitev nekaterih slik.

Ko ravno govorim o kopanju, moram omeniti, da je v našem hotelu, ki spada k novemu Bledu, vzdian bazen, ki se imenuje »termalna kopelje«. Dopoldne sem malo plaval v tem bazenu, toda našel sem, da je voda le za malenkost bolj topla nego ona v jezeru. Akoravno je kopanje v ter-malnem bazenu zvezano z večjo udobnostjo nego ono zunaj na prostem, in čeprav je bilo tu kopanje brezplačno za nas, goste hotela, so mi mnogi člani povedali, da jim je ljubše plavanje v jezeru.

Po večerji smo šli še malo na sprehod, v me-sečini, po cesti prekriti z vejami listnega drevja, temo ob jezeru. Potem pa v posteljo, ko smo pre-živeli tako lep in prijeten dan.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa eno-kolonska, 3 mm visoka pešna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iscejo

Opekarnel
Keramična podjetja! Dolgoletni strokovnjaki želi spremembe mesta. Ponudbe pod »Upravitelji« štev. 14.397 na upravo »Slovenca« (a)

Gospodinja
in kuharica srednjih let želi mesto v župnišču; je že več let služila v župnišču in je vajena kuhe in vsakega gospodinjstva. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Samostojna« 14.730.

Službo dobi

takoj v trgovini oziroma gostilni oseba, ki posodi proti jamstvu in obrestim 12.000 Din. Ponudbe pod »Lepa prilika« 14.835 na upravo »Slovenca« (b)

Železoliivar
dobi takoj delo. Ponudbe pod »Livar« št. 14.194 na upravo »Slovenca« (b)

Stanovanja

ODDAJO:
Stanovanje
dveh sob, poselske sobe, s kopalnico, kuhinjo in pritliklinami, se odda s 1. novembrom v Bolgarski ul. 19, vila »Mojmir« (c)

Stanovanje
soba, kuhinja — se odda. Sv. Roka pot, blizu tramvaja. Dravljie 128. (c)

Dvosobno stanovanje
z balkonom se odda za november. Smartinska cesta 6 (c)

Trisobno stanovanje
s kopalnico, oddam za 1. november. Dunajska cesta 99. (c)

Snažno sobico
oddam mirni gospodini. Resljeva cesta 26 I. n. (s)

Denar

Vsaka beseda 1 Din
Posojila
od 100.000 do 5.000.000 Din iščemo za 1. hipoteke — eventualno tudi v hranilnih knjižicah. Cenjene ponudbe na: M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ul. 6 II. Telefon 30-52 d

Vrednostne papirje
vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo. M. Jankole komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova ulica 6 II. Telefon 30-52 (d)

Sirile »Slovenca«

Veseleje
in zadovoljstvo

je samo, kadar prinesete svojem
fini kamgarni ali sportni ševijoti
za moško obleko, ali fino volne-
no za damski plašč ali kostum
iz trgovine

A. Žlender

Ljubljana, Mestni trg 22

Priznana najugodnejši
nakup dobrih kvalitiet

Posrestva
Vsaka beseda 1 Din
Droben oglas v »Slovenca«
posrestvo ti hitro prodaja;
če že ne z gotovim denarjem
pač kupca ti s knjižico da.

Petstanovanjska hiša
visokopritlična, v bližini mesta, ob glavni cesti — naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12.686. (p)

Arondirano posestvo
50 oralov, ob okrajni cesti, s hišo in žago na stalni vodi, pri Sv. Mariji v Pučavi, naprodaj za Din 230.000. Naslov: Rojs Karol, Ormož 126. (p)

Hišico
dvostanovanjsko, prodam. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Bližina Ljubljane in tramvaja« 14.832. (p)

Nova hiša
petstanovanjska, pri Dunajski cesti, zaradi selitve poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.805. (p)

Kupimo

Zlato
(staro zlatino) kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova 6 II. Telefon št. 30-52 (k)

Bukova drva
in ogle
kupuje stalno
Uran Franc
Ljubljana
Sv. Petra cesta 24

CENJENE DAME!

Ako hočete imeti za jesen ali zimo eleganten in trpežen plašč za nizko ceno, boste istega najlažje izbrale v konfekcijskem oddelku tvrdke

F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

kjer se izdelujejo plašči v lastnem ateljeju po prvostnih pariških modelih.

Ogled brezobvezno.

Pubasto perje
čisto, čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti pub po 250 Din kg. Razpošiljam po poštnem povzetju L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja

KORUZO
novo, sušeno, sposobno za mlev, dobite po najnižji ceni pri
Fran Pogačniku, Ljubljana, Dunajska cesta 67 — nasproti mitnice.

Trgov. oprava
Suhe gobe
kupi po najvišji dnevni ceni firma J. Kušlan, Kranj (k)
Gnoj
kupim po primerni ceni. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod zn. »Gnoj« 14.516 (k)

Tehtnica
mostna, rabljena, popolnoma renovirana, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« v Ljubljani pod »Tehtnica« 14.814. (l)

Obrt
Vsaka beseda 1 Din
Popravila preprog
sprejem. Naslov v upr. »Slovenca« pod 14.710. (t)

Oves in koruzo
kupite naiceneje pri vrhov. A. VOLK, LJUBLJANA
Velotrgovina s štrom.
Resljeva cesta 24.

Velika dražba pohištva!
V ponedeljek, dne 17. oktobra se bo vršila v dvorani Zadrzne gospodarske banke v Mariboru, Aleksandrova cesta 6, dražba pohištva, preprog, slik itd. Predmeti so razstavljeni 15. in 16. oktobra v navedeni dvorani na ogled. Dražba se prične 17. oktobra ob 9.

Tudiv naši podružnici
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)
lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne.
Telefonska šte. 3030.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Potrži neizmerne žalosti naznanjamo prežalostno vest, da nas je nenadoma za vedno zapustila naša srčno dobra, pre-skrbna mati, gospa

ANA GOLDSTEIN

Pogreb nepozabne se bo vršil v petek 14. oktobra 1932 ob 10 dopoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

Josip Goldstein, soprog.

Ing. Pavel, sin, Erna, hčerka — in ostalo sorodstvo.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je danes 13. t. m. za vedno zapustila preljuba soproga, mati, stara mati, sestra, teta in svakinja, gospa

LEOPOLDINA PERKO

soproga nadučitelja v pokoju

previdena s tolažili svete vere. Truplo blagopokojne bomo prepeljali v soboto, dne 15. oktobra 1932 zjutraj iz ljubljanske splošne bolnišnice v Stožice, kjer se bo vršil pogreb istega dne ob 9 dopoldne na domače pokopališče pri Sv. Juriju.

Ljubljana-Stožice, dne 13. oktobra 1932.

Zalujoci ostali.

ZAHVALA

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega preljubega očeta, starega očeta, tasta, gospoda

RIHARDA MURGEL

višjega davčnega upravitelja v pokoju

izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo. Zahvaljujemo se č. duhovščini, častiti sestri prednici in ostalim sestram javne bolnišnice v Krškem, vsem darovalcem prekrasnega cvetja in vencev in pevskemu zboru za ganljive žalostinke. Prav posebno zahvalo izrekamo cenjenim damam in gospodom iz Krškega in Leskovca, ki so spremili nam nepozabnega pokojnika na svoji poslednji poti iz Krškega v Novo mesto.

Krško-Kočevje-Dunaj, dne 14. oktobra 1932.

ZALUJOCI OSTALI

Lorna Doone 47
Roman iz Exmoora

»Pa tudi Liziki ne, tej pa še prav gotovo ne,« sem silil vanjo, kajti dobro sem vedel, da bi bila ona od vseh naših najkrušnejša do mene.

»Seveda njej tudi ne,« me je zagotovila Anka in dodala nekam prezirno: »Taka punčara ne bi nikakor mogla hraniti skrivnosti zase. Živa duša ne bo ničesar zvedela od mene, John, četudi mi bo zelo hudo, kadar boš daleč od nas med onimi zavrnenci.«

»No, dobro,« sem odvrnil, »kar je, je. Tebi je zdaj znana moja skrivnost, a meni tvoja. Vprašanje je, kateri od naju bo na slabšem, kadar pride najina zadeva materi na uho. Njeno zmerjanje bi lahko kar naprej poslušal, toda njene tihe žalosti ne morem prenesti.«

»Prav tako čutim tudi jaz, John,« je dejala Anka jasno in uprla vame svoje blage oči. »Toda poslej bom srečnejša, bratec, ker ti bom nemara lahko kaj pomagala. Saj tvoja gospodična brčkone zasluži to, ali ne? Upam, da je ne mika samo naša kmetija?«

»Kaj še!« sem vzdihnil z izrazom najglobljeja prezira.

»To me zelo veseli, kajti Sally so po mojem mnenju le preveč povšeči naše shrambe za mleko in pinje. Vse preveč se zanima za naše pašnike in mleko —«

Medtem sva potihoma stopila v hišo, kjer sva našla soseda Snowea, dremajočega za mizo. Tedaj me je vprašala Anka napol s smehom, napol zardela od sramu:

»Ali ne bi rajši videl, da bi sedela poleg matere Lorna Doone namesto sosedovih kravjih dekel in gospe Kebby?«

»To bi bilo kajpada zelo lepo. Poljubček ti moram dati, da si se domisliš kaj takega.«

»Ali te pa tudi ona iz vsega srca ljubi, John?«

»O da bi me hotela,« sem ji odvrnil, »toda sedaj me je šele prišla rada imeti, Anka. Premlada je še za ljubezen in najrajši ima svojega starega deda. Upam pa, da se bo sčasoma že privadila temu.«

»Seveda se bo,« je opomnila Anka, »ne bo se mogla upirati ljubezni.«

V hiši sta bili razen soseda Snowea tudi njegovi hčerki Polly in Sally. Obe sta bili bogato nališpani in ko sta me zagledali, sta se mi gosposko poklonili, kakor sta se bili naučili v Exeteru. Prišli sta govoriti o zadnji modi, življenju na dvoru in samih visokih stvarih, kakor da sta se vse življenje ukvarjali z njimi. O maslu, smetani in jajcih se pa lepo molčale, četudi bi bilo to mnogo primernejše njihovu stanu. Nehote mi je prišlo na um, da mora razen Kebbyjevih biti še nekdo v hiši, ker sta hoteli na vsak način svojo tučenost spraviti na dan.

In tako je res bilo: za okenskim zastorom je sedel sam stric Ruben, zelo truden in zaspan, a poleg njega je sedela neko dekletce in je budno pazilo na vsako njegovo kretnjo. Mati me je povabila k njemu. Segel mi je v roko, ne da bi se bil dvignil s stola, in je pri tem zabrundal nekaj ne preveč prijaznega glede moje vedno zajetnejše postave. Na moje vprašanje, kako je z njim, mi je zabrusil robato: »Vse bi bilo dobro, samo če tvoje očke ne bi tako strašno ropotal.«

»Zal mi je, če sem vas motil,« sem odvrnil zelo prijazno, »toda nisem vedel, da ste tukaj; tudi očke mi morate zaradi žetve oprustiti.«

»Menda res,« je zamrmral, »pa tudi potrpnost in pijanost.« Nato je krepko potegnil iz čaše in izpregovoril proti materi: »To dekletce je moja vnukinja in dedična, mala Rut Huckback.«

»Veseli me, da vas vidim v naši hiši, gospodična Rut,« sem dejal in ji ponudil roko; »dobrodošla v Ploveru Barowsu, dobra mi nečakinja.«

Nečakinja je vstala, me plaho pogledala s svojimi velikimi rjavimi očmi in se priklonila. Prav nič ni bilo videti, da bi bila ta deklica pred menoj dedična tako ogromnega premoženja.

»Pojdi z menoj v kuhinjo, dušica,« sem jo povabil, »da te dvignem malo pod strop in boš lahko videla našo slanino in bravino.« Stric Ruben se je zakrohotal, a Rut se je živo zardela okrenila stran.

»Kaj meniš, koliko let ima?« me je vprašal ujec suho in zategnjeno, »pretekli julij jih je dovršila sedemnaest, veš, teslo nevedno.«

»Da, prvega julija, dedek,« je potrdila Rut tiho, obrnjena s hrbtom proti meni kakor prej; »toda marsikdo mi ne verjame.«

Tu mi je prišla kakor vedno, kadar sem bil v zadregi, na pomoč mati, rekoč: »Samo tebe smo še čakali, John, da bi pod konec še malo poplesali. Ti se boš zavrtel z nečakinjo Rut, ujec Ruben s Sally, sosed Kebby se zasuče s Polly, a sosed Miklavž z mlado Kebbyjevo gospo. A Lizika nam bo zaigrala kako okroglo, kajne, hčerka?«

Ta je že gledala tehtno v zvitek not pred seboj. Hitro sem prijel malo Rut za roko in zasukala sva se po taktu godbe živahno po sobi; zdaj ni bila več resna kakor prej, temveč se je veselo smehljala, oči so ji žarele in kolena so se ji ljubko pripogibala; za nama so plesali drugi pari in se vmes smejali in zbijali šale. Toda neumevno mi je bilo, čemu si je mati, ki me je sicer venomer hotela zblizati s sosedovo Sally, to noč na vso moč prizadevala, da bi naju držala vsakebi. Plesati sem moral samo z malo Rut, ki ji je moja mati toliko lepega in dobrega pripovedovala o meni, da me je bilo kar sram, čeprav sem zaslužil njeno pohvalo.

Najkrasnejša, najljubšeja in najspretnjša plesalka pa je bila naša Anka. Sukala se je po hiši, kakor da bi plavala po zraku, in lepi lasje so razpušeni plahutali za njo. Ko je mimogrede opazila moj presenečeni in nejevoljni pogled, ki sem z njim ošinil njenega plesalca, je do ušes živo zardela. Moški, ki jo je tesno prižemal k sebi, je bil namreč mrzki mi graščak baron Marwood Wichealse. Po pravici pravim, da bi jo bil rajši videl plesoč s Tomom Faggusom kakor pa s tem človekom. Hotel sem ji potihoma nekaj pošepetati na uho, toda odvrnila mi je kratko: »Pazi rajši nase, John, in pusti naju, da se zabavava po svoje. Saj tudi ti ne plešeš s svojo Lorno, pa si kljub temu videti popolnoma srečen.«

»Molči,« sem jo zavrnil, »meni li, da bi mogel tako skakati po hiši, če bi bila moja izvoljenka poleg mene?«

Eno in trideseto poglavje.

Nalog za Johna Fryja.

Plesali smo dolgo v noč, kajti mati je bila židane volje in ni hotela nič slišati, da naj bi šli spat. Opazovala je, kako živahno se zabava baron Marwood z našo Anko in jaz z malo Rut, s katero sva se bila že določila sprjaznila. Uboga mati — niti slutila ni, kako malo obetajo njeni ponosni načrti.

Vsi smo bili nemalo radovedni, kaj je sklenilo uca Rubena, da je prišel v svojem najboljšem poslovnem času iz Dulvertona k nam, zlasti še, ker se v času žetve nismo mogli mnogo ukvarjati z njim. Še manj umljivo mi je bilo, čemu je privedel s seboj tudi svojo vnukinjo, pamesto oddelka dragoncev, kajti nedavno se je bil zaobljubil, da brez njihovega spremstva ne bo več stopil na Exmoorska tla.